

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

Taksationskommissionen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Att.: Det åbne land og friluftsliv

Sag nr. 379
J.nr. NST-4113-00014
Ref. LEHCH

Sag nr. 379 – Fredning af naturskov på Frendrup Hede i Rebild Kommune

Den 14.06.2011

Vedlagt fremsendes et eksemplar af Taksationskommissionens kendelse vedrørende fredning af naturskov på Frendrup Hede i Rebild Kommune.

Søgsmål til prøvelse af Taksationskommissionens afgørelse kan anlægges efter § 88 i naturbeskyttelsesloven inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Sag anlægges, hvis sagsøgeren har hjemting i Danmark, ved den byret, hvor sagsøgeren har hjemting.

Med venlig hilsen

Lene Holmgaard
Sekretær

*Taksationskommissionen
Sekretariat
Haraldsgade 53
2100 København Ø*

Tlf.: 72 54 30 00

Sag nr. 379

Fredning af naturskov på Frendrup Hede i Rebild Kommune

Kendelse

(Meddelt den 14. juni 2012)

Indledning

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 21. december 2011 om erstatning i anledning af fredning af naturskov på Frendrup Hede i Rebild Kommune er påklaget til Taksationskommissionen af følgende lodsejere:

Lb. nr. 1 Johannes Gunnemann

Lb. nr. 2 Mona Christiansen

Taksationskommissionen har den 21. maj 2012 afholdt forhandlingsmøde og foretaget besigtigelse.

For og med Johannes Gunnemann mødte konsulent Hans Ole Kristensen, Agri Nord, Aalborg, og planteavlskonsulent Poul Madsen.

For Mona Christiansen og med dennes ægtefælle Preben Brøsted mødte advokat Jens Jacob Borregaard, Nibe.

For Naturstyrelsen mødte Else Marie Stamphøj.

For Rebild Kommune mødte sagsbehandler, biolog, John Mønsted Jensen.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef, cand. polit. Erik Eriksen

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse og de under sagen nedlagte påstande

Ad lb. nr. 1

Natur- og Miljøklagenævnet har tilkendt følgende erstatning:

Hugstforbud på "landbrugsarealer" 6 ha x 50.000 kr. pr. ha

300.000,00 kr.

Hugstforbud på skovarealer 6,15 ha x 6.000 kr. pr. ha	36.900,00 kr.
Udlæg af trampesti 791,5 meter á 15 kr. pr. lb. m	11.872,50 kr.
I alt	348.772,50 kr.
Oprundet til	349.000,00 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om, at erstatning fastsættes således:

Hugstforbud på 12,2 ha minus 0,64 ha:

Tab ifølge ejendomsmægler Poul Skalborgs vurdering,

1 mio. kr., forholdsmæssigt reduceret, da 0,64 ha ikke kan ryddes

på grund af forudgående fredning,

947.540 kr.

- omkostninger ved rydning af skov ud fra tilbud fra HedeDanmark

52.880 kr. 894.660,00 kr.

Hugstforbud på 0,64 ha tidligere fredet areal á 6.000 kr.

3.840,00 kr.

Stiudlæg

11.872,50 kr.

I alt

910.372,50 kr.

Ejeren har til støtte for påstanden om erstatning for hugstforbuddet på det ikke tidligere fredede areal nærmere anført, at det fremgår af den af ejendomsmægler Poul Skalborg den 8. april 2009 foretagne vurdering, at det fredede areal under forudsætning af, at der kan meddeles tilladelse til frastykning, som det foreligger, har en kontantværdi på 1,5 mio. kr., mens arealet, efter at være ryddet, fældet, fræset og ændret til landbrugsjord, har en kontantværdi på 2,5 mio. kr. Ejeren har endvidere anført, at det ifølge tilbud af 3. april 2012 fra HedeDanmark er muligt at rydde hele det fredede areal. Med fradrag for indtægterne ved salg af flis i forbindelse med rydningen vil nettoudgiften til rydning inkl. stødrydning og rodfræsning i 20-25 cm dybde ifølge tilbuddet udgøre 3.000 kr. pr. ha for ca. 9,6 ha af arealet, mens nettoudgiften til rydning for de øvrige ca. 2,6 ha af det fredede areal vil udgøre 10.000 kr. pr. ha. Den samlede udgift til rydning af det areal, der ikke er omfattet af fredningsdeklarationen fra 1960, vil udgøre 52.880 kr. Arealet vil herefter være klar til landbrugsdrift og kan indgå som harmoniareal og til dyrkning af grovfoder.

Naturstyrelsen og Rebild Kommune har nedlagt påstand om stadfæstelse af Natur- og Miljøklagenævnets erstatningsafgørelse og har i den forbindelse henvist til, at der ikke vil kunne opnås VVM tilladelse til rydning og dyrkning af hele arealet, da området indeholder mange sjældne og sårbare arter af svampe. Det skrånende areal, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18, vil vanskeligt kunne opdyrkes uden, at der foretages terræændringer, hvilket strider mod forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 18. På grund af den forholdsvist ringe dyrkningsmæssige værdi af området sammenholdt med jagtværdien, der vil være større med end uden skov, er den tilkendte erstatning på 50.000 kr. pr. ha passende.

Det fredede areal på 12,15 ha er en del af klagerens landbrugsejendom, der har et samlet areal på 117,2453 ha. Denne ejendom havde pr. 1. oktober 2010 en ejendomsværdi på 24,5 mio. kr. heraf grundværdi 3.415.900 kr. Klageren har oplyst, at han i alt driver ca. 145 ha landbrug.

Af det fredede areal var 0,51 ha inden fredningen omfattet af fredningsdeklaration tinglyst 30. september 1960. Af denne deklaration fremgik bl.a., at det fredede område ikke måtte gøres til genstand for dyrkning.

Ad lb. nr. 2

Natur- og Miljøklagenævnet har tilkendt følgende erstatning:

Hugstforbud på skovarealer 7,13 ha x 6.000 kr. pr. ha

42.780,00 kr.

Udlæg af trampesti 664 m á 15 kr. pr. lb. m

9.960,00 kr.

Parkeringsplads 240 m² á 15 kr. pr. m²

3.600,00 kr.

I alt

56.340,00 kr.

Oprundet til

57.000,00 kr.

Ejeren har nedlagt påstand om, at erstatning fastsættes således:

Grundtakst 6,91 ha á 3.800 kr.

26.258,00 kr.

Hugstforbud på skovareal 6,91 ha á 20.000 kr.

138.200,00 kr.

Udlæg af sti 664 m á 30 kr.

19.920,00 kr.

Parkeringsplads 240 m² á 15 kr.

3.600,00 kr.

Ulempe i forbindelse med anlæg af parkeringsplads, gener m.v.

10.000,00 kr.

I alt

197.978,00 kr.

Ejeren har til støtte for påstanden om tilkendelse af grundtakst anført, at man så vidt ses altid i fredningssager opererer med en grundtakst. Til støtte for kravet om forhøjelse af erstatningen for hugstforbuddet har ejeren anført, at hugstforbuddet gør skovarealet værdiløst, hvorfor en erstatning på 6.000 kr. pr. ha er for lav. Med hensyn til kravet om forhøjelse af erstatningen for stiudlæg har ejeren anført, at der i andre tilfælde er givet 30 kr. i erstatning pr. løbende m sti, og at stien er til stor gene, idet den krydser ejendommens træningsbane for travheste to steder. Endelig har ejeren anført, at der udover erstatningen for den udlagte parkeringsplads, der svarer til arealets værdi, bør gives en ulempeerstatning p.g.a. de betydelige gener færdsel og oprydning efter besøgende medfører.

Naturstyrelsen og Rebild Kommune har nedlagt påstand om stadfæstelse af Natur- og Miljøklagenævnets erstatningsafgørelse, idet den tilkendte erstatning er passende. Styrelsen vil dog ikke modsætte sig en forhøjelse af erstatningen for stiudlæg til 30 kr. pr. løbende m. Der er ikke grundlag for at tilkende erstatning for parkeringspladsen udover den fastsatte erstatning, der også dækker ulemper forbundet med parkeringspladsen.

Det fredede areal på 7,20 ha er en del af klagerens landbrugsejendom, der har et samlet areal på 27,8836 ha. Denne ejendom havde pr. 1. oktober 2010 en ejendomsværdi på 4,8 mio. kr. heraf grundværdi 1.080.500 kr. 0,29 ha af det fredede areal var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18.

Taksationskommissionens bemærkninger

Ad lb. nr. 1

Med hensyn til ejerens krav om erstatning for tabet ved, at det areal, der ikke tidligere var fredet, ikke kan udlægges til landbrug, bemærkes, at det efter de for Taksationskommissionen foreliggende oplysninger ikke ville have krævet en VVM- redegørelse, hvis ejeren blot havde ønsket at fjerne al skovbevoksningen på det nu fredede område, herunder den del af bevoksningen, der husede den særegne svampeflora på stedet, med henblik på gentilplantning med skov. Idet Taksationskommissionen endvidere er enig med Natur- og Miljøklagenævnet i, at tvivlen om muligheden for at rydde og opdyrke området må komme klageren til gode, lægger Taksationskommissionen ved erstatningsspørgsmålets afgørelse til grund, at bestemmelserne om VVM – behandling næppe ville have kunnet hindre, at skoven på det nu fredede område i hvert fald på længere sigt blev ryddet og opdyrket. Der foreligger heller ikke oplysning om, at det ville stride mod anden lovgivning, at rydde skovbevoksningen og anvende arealet til landbrugsdrift. Efter besigtigelsen af det fredede areal må det endelig lægges til grund, at hverken terrænforholdene eller andre forhold hindrede, at arealet kunne anvendes til græsning, og at i hvert fald visse dele af arealet ville kunne anvendes til dyrkning af andre afgrøder. Det må herefter lægges til grund, at hele det nu fredede areal bortset fra det tidligere fredede areal ville have kunnet omlægges til landbrug, hvis fredningen ikke var blevet gennemført.

Ved afgørelsen af størrelsen af erstatningen for dette areal, der har en størrelse på 11,64 ha, lægger Taksationskommissionen til grund, at det nu fredede areal som landbrugsareal under hensyn til dets ringe bonitet og omkostningerne ved rydning af arealet, da fredningsnævnet i september 2009 traf afgørelse om fredningen, havde en værdi på omkring 200.000 kr. pr. ha, mens arealet efter fredningen havde en værdi på omkring 150.000 kr. På denne baggrund tiltrædes det, at erstatningen er fastsat til 50.000 kr. pr. ha.

Under hensyn til, at det må lægges til grund, at der ville have kunnet opnås en årlig indtægt på omkring 500 kr. pr. ha ved brændeproduktion på det tidligere fredede areal, fastsættes erstatningen for hugstforbuddet på dette areal til 8.000 kr. pr. ha.

Erstatningen fastsættes herefter således:

Hugstforbud på "landbrugsarealer" 11,64 ha x 50.000 kr. pr. ha	582.000,00 kr.
Hugstforbud på skovarealer 0,51 ha x 8.000 kr. pr. ha	4.080,00 kr.
Stiudlæg	11.872,50 kr.
I alt	597.952,50 kr.
Oprundet til	598.000,00 kr.

Ad lb. nr. 2

Med hensyn til ejerens krav på forhøjelse af erstatningen for hugstforbud og tildeling af grundtaksten bemærkes, at det ved sagens afgørelse må lægges til grund, at der ville have kunnet opnås en årlig indtægt på omkring 500 kr. pr. ha ved brændeproduktion på det fredede areal. På denne baggrund findes erstatningen for hugstforbuddet at kunne fastsættes til 8.000 kr. pr. ha. Der tildeles herefter i overensstemmelse med

sædvanlig praksis yderligere som påstået af ejeren erstatning med grundtaksten på 3.800 kr. pr. ha vedrørende den del af ejendommen, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18, for de øvrige rådighedsindskrænkninger, fredningen medfører. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke kan antages, at det ville have medført en værdiforøgelse for denne ejendom, der ikke drives som intensivt landbrug, at omlægge skovarealet til landbrug.

Med hensyn til ejerens krav om yderligere erstatning for udlæg af sti tiltræder Taksationskommissionen, da der er tale om en trampesti i et skovområde, Natur- og Miljøklagenævnets erstatningsfastsættelse, hvorefter erstatningen er fastsat til 15 kr. pr. løbende m, ligesom erstatningsfastsættelsen vedrørende arealafståelse til parkeringspladsen tiltrædes. Der tilkendes imidlertid navnlig efter det oplyste om, at stien krydser den udlagte træningsbane for travheste to steder, og når henses generne ved etablering af parkeringspladsen herudover ejeren en ulempeerstatning på 15.000 kr.

Erstatningen fastsættes herefter således:

Grundtakst 6,91 ha x 3.800 kr. pr. ha	26.258 kr.
Hugstforbud på skovarealer 7,13 ha x 8.000 kr. pr. ha	57.040 kr.
Sti 664 m x 15 kr. pr. løbende m	9.960 kr.
Parkeringsplads 240 m ² x 15 kr. pr. m ²	3.600 kr.
Ulemper ved sti og parkeringsplads	15.000 kr.
I alt	111.858 kr.
Oprundet til	112.000 kr.

Der tillægges ejerne godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand som nedenfor bestemt, hvorved der for så vidt angår ejeren af lb.nr. 1 er taget hensyn til udgift ved indhentelse af tilbud fra HedeDanmark, 5000 kr.

Herefter bestemmes:

Der fastsættes til nedennævnte ejere følgende erstatningsbeløb:

Lb. nr. 1 Johannes Gunnemann	598.000 kr.
Lb. nr.2 Mona Christiansen	112.000 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes som bestemt ved Naturklagenævnets afgørelse af 21. december 2011.

I godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand tillægges der ejeren af lb. nr. 1 15.000 kr., der kan udbetales til Agri Nord, Aalborg, og ejeren af lb.nr. 2 8.000 kr., der kan udbetales til advokat Jens Jacob Borregaard, Niibe.

B. Vollmond

Gitte Hansen

Christian Als

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

**Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse
af 21. december 2011
i sagen om fredning af naturskov på Frendrup Hede
i Rebild Kommune**

(sag nr. NMK-520-00004)

Indledning

Fredningsnævnet for Nordjylland, sydøstlige del, har den 21. september 2009 truffet afgørelse om fredning af naturskov på Frendrup Hede og har samtidig truffet afgørelse om erstatning.

Fredningssagen er rejst af Rebild Kommune og Danmarks Naturfredningsforening den 17. oktober 2007. Fredningen har navnlig til formål at bevare og sikre fortsat udvikling af en naturskov med sjældnen svampeflora.

Fredningen omfatter et areal på 21,79 ha. tilhørende tre private lodsejere.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42 og er tillige påklaget til Naturklagenævnet af de tre lodsejere.

Baggrunden for fredningssagen

Baggrunden for fredningssagen er en lodsejers ønske om at rydde og opdyrke sin del af skoven, svarende til ca. halvdelen af det naturskovsareal, der er omfattet af fredningsforslaget.

Den 8. november 2006 nedlagde amtet et foreløbigt forbud i ét år mod ændring af tilstanden med henblik på senere rejsning af fredningssag, jf. naturbeskyttelseslovens § 34. Forbuddet blev af den nuværende ejer påklaget til Naturklagenævnet, der ved afgørelse af 10. januar 2007 stadfæstede afgørelsen (NKN-111-00030).

Den 17. oktober 2007 rejste Rebild Kommune sammen med Danmarks Naturfredningsforening fredningssag for området.

Beskrivelse af fredningsområdet

Området, som foreslås fredet, ligger nordvest for Øster Hornum i Rebild Kommune. Det ligger på østsiden af et bakkedrag, der kulminerer ved Frendrup Nihøje. Arealer ved Frendrup Nihøje og Vokslev Hede er i 1985 fredet på grund af bl.a. de kulturhistoriske og arkæologiske værdier.

Frendrup Hede mellem Nihøjevej og Nibevej rummer i dag kun ganske få og små rester af tidligere tiders udstrakte hede- og overdrevsarealer. Landskabet domineres af dyrkede arealer og af tilgroede og til dels tilplantede hedearealer, hvor terrænet er mest kuperet.

Fredningsområdet udgør den centrale og mest naturskovsprægede del af områdets mosaik af småskove. Fredningsområdet udgør i alt 21,79 ha. og omfatter hovedsageligt arealer med naturskov samt et mindre skovengsareal og et mindre markareal. Markarealet foreslås fredet med henblik på etablering af en parkeringsplads for offentligheden og anlæg af en sti herfra til skoven.

Størstedelen af fredningsområdet har henligget som naturskov eller tilgroede, kuperede hedearealer over en periode på skønsmæssigt godt 75 år. Enkelte mindre delarealer rummer nåletræsplantninger, hvoraf en betydelig del er væltet i 2005. Naturskoven domineres af løvtræer, i det væsentlige Bævre-Asp med varierende islet af mindre løvtræer, især Stilk-Eg og Alm. Røn. Da der ikke har været forstlige aktiviteter eller andre direkte og betydende påvirkninger i de seneste årtier, rummer skoven i kraft af sin alder efterhånden mange udgåede og væltede træer samt dødt ved i forskellige nedbrydningsstadier.

Foruden et almindeligt plante- og dyreliv rummer skoven en ualmindelig rig svampeflora knyttet til dødt ved. Der er registreret flere meget sjældne, rødlistede og naturtypekarakteristiske svampearter, bl.a. Stor Skønpig, Tragt-Østershat, Ræve-Spejlsपोresvamp og Conferticium Karstenii.

Skovens svampeflora vurderes af sagsrejserne som bevaringsværdig og er hovedargumentet for fredningen. Fredningen skal sikre forudsætninger for fortsat udvikling af naturskoven. Med bestemmelser om minimale driftspåvirkninger kan den i biologisk sammenhæng endnu unge naturskov fortsætte sin udvikling. Det vil på sigt resultere i en endnu mere varieret og artsrig skov, også for andre organismer end svampe.

Fredningen skal også sikre et mindre areal på en sydvendt skrænt, der betegnes som skoveng/græsningsskov. Der er tale om en ca. 30-årig skov med rester af bundflora fra tidligere afgræsning. Arealet rummer begrænset svampeflora, men vurderes at kunne rumme kvaliteter fra skov, hede og overdrev. Disse naturtyper er generelt truede i området og vil kunne styrkes med ekstensiv græsning.

Frendrup Hede er i øvrigt et arkæologisk interesseområde på grund af den nære beliggenhed til Frendrup Nihøje og Vokslev Hede med kendte fund, og fordi den tilgroede hede ikke har været pløjet med traktorplow.

Områdets planlægningsmæssige status mm.

Fredningsområdet ligger i sin helhed i landzone. Arealet er ikke omfattet af lokalplaner.

Hele området omkring Frendrup Hede, Frendrup Nihøje og Vokslev Hede var i Regionplan 2005 for Nordjyllands Amt udpeget som naturområde og værdifuldt kulturmiljø. Sidstnævnte med baggrund i områdets mange gravhøje, jernalderboplads, agersystemer og vejspor. Området er i Kommuneplan 2009 for Rebild Kommune udpeget som naturområde. Udpegningen som værdifuldt kulturmiljø blev på grund af en teknisk fejl ikke videreført i kommuneplanen.

Inden for fredningsområdet ligger to gravhøje. Gravhøjene og et areal på ca. 0,64 ha. omkring disse er fredet ved deklaration tinglyst den 30. september 1960. Fredningsdeklarationen indeholder et forbud mod opdyrkning og mod opførelse af bebyggelse, master og lignende. Deklarationen forudsættes ophævet og erstattet af den aktuelle fredning.

Gravhøjene afkaster 100 m fortidsmindebeskyttelseslinjer, jf. naturbeskyttelseslovens § 18, der omfatter et areal på i alt 5,05 ha.

Skoven rummer på grund af den fremskredne tilgroning ikke længere karakteristisk hedevegetation i et sådant omfang, at den er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Skoven er ikke omfattet af fredskovpligt.

Området er ikke udpeget som Natura 2000-område.

Fredningsnævnets afgørelse om fredning

Fredningsnævnet har fundet, at fredning bør gennemføres i det væsentlige i overensstemmelse med fredningsforslaget. Fredningsnævnet har i særlig grad lagt vægt på, at det må antages, at området rummer en ualmindelig rig svampeflora. Med henblik på at sikre udviklingen af svampefloraen finder nævnet, at en fredning er nødvendig for at beskytte svampefloraen, dens levesteder og de naturvidenskabelige værdier, der knytter sig hertil. Ved afgørelsen har nævnet også lagt vægt på risikoen for påvirkning ved omlægning af de driftsmæssige forhold. Fredningsnævnet har desuden lagt vægt på, at arealet med skoveng/græsningsskov rummer rester af bundflora fra tidligere afgræsning og dermed kan rumme kvaliteter fra skov, hede og overdrev. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at fredning af området vurderes at kunne bidrage positivt til opfyldelse af Danmarks internationale forpligtelser efter biodiversitetskonventionen om sikring af den biologiske mangfoldighed.

På foranledning af Kulturarvsstyrelsen er fredningens formål udvidet til også at sikre de kulturhistoriske værdier, der findes i fredningsområdet. Fredningsnævnet har fundet, at der på selve gravhøjene og indtil en meter fra højfod kan foretages en nænsom rydning af bevoksning som led i en plejeplan.

Fredningsgrænsen mod syd - mod adgangsvejen til Nihøjevej 30 - er i forbindelse med fredningsnævnets behandling ændret, således at fredningsgrænsen ikke forløber langs den eksisterende vejkant, men to meter fra denne. Fredningsnævnet har ikke imødekommet ejerens ønske om at udtage eller lempe de foreslåede fredningsbestemmelser for et område omkring ejendommen.

Fredningen har til formål *at* sikre, at områdets naturhistoriske værdier bevares og forbedres ved et minimum af driftspåvirkninger, *at* skovarealet overlades til fri succession, og *at* sikre de kulturhistoriske værdier, der findes i området. Der er med henblik herpå fastsat bestemmelser om arealernes drift, om forbud mod terrænnændringer, bebyggelse og tekniske anlæg mv., om offentlighedens adgang og om naturpleje i området.

I delområde 1, der udgør hovedparten af fredningsområdet, overlades arealet til fri succession med nærmere angivne restriktioner for drift.

I delområde 2, der udgøres af skoveng/græsningsskov, overlades arealet til fri succession svarende til delområde 1, men arealet må hegnes med sædvanligt hegn og drives som græsningsskov.

I delområde 3, der udgøres af et skovareal i en 15 m bræmme langs fredningsgrænsen mod bygningerne på Nihøjevej 30, overlades arealet til fri succession svarende til delområde 1, dog kan træer højere end 8 m fældes og fjernes.

Fredningen indeholder forbud mod terrænnændringer, opførelse af bebyggelse, faste konstruktioner og anlæg mm. Til offentlighedens adgang etableres en mindre parkeringsplads, og der anlægges en trampesti fra parkeringspladsen, langs skovbryn til fredningsområdets centrale skovparti. I fredningsområdets centrale skovparti anlægges en trampesti rundt i skoven.

Klager og synspunkter for Naturklagenævnet

De tre lodsejere, der er omfattet af fredningen, har påklaget fredningsnævnets afgørelse til Naturklagenævnet. To af klagerne vedrører fredningsnævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen. En af klagerne (lb.nr. 3) vedrører fredningsnævnets afgørelse om at gennemføre fredningen med de fastsatte bestemmelser.

Klagerne er ikke modtaget inden for klagefristen på fire uger, jf. naturbeskyttelseslovens §§ 43 og 87, stk. 1. Der ses dog ikke at være meddelt klagevejledning i forbindelse med fredningsnævnets afgørelser, og klagefristen må derfor anses for suspenderet, og klagerne til Naturklagenævnet anses for rettidige. Det bemærkes, at Naturklagenævnet under alle omstændigheder skal efterprøve fredningsnævnets afgørelse i dens helhed, jf. naturbeskyttelseslovens § 42, da erstatningen overstiger 100.000 kr.

Lb.nr. 3 (Alice Nielsen)

Klager gør gældende, at et areal nordvest for ejendommens bebyggelse bør udtages af fredningen. Det anføres, at den høje bevoksning på bakken nordvest for bygningerne har medført et meget fugtigt miljø på grund af skyggevirksomhed. Klager ønsker at kunne sikre lys og luft omkring bebyggelsen og tilkørslen til ejendommen. Desuden ønskes mulighed for selv at have små trampestier i terrænet. Vedligeholdelse af egne stier vil kræve, at der stedvist foretages nedskæring af opvækst og grene.

Klager oplyser, at det pågældende areal ikke har henligget urørt i 75 år. Da ejeren kom til ejendommen for 35 år siden, var det afgræsset med kreaturer. Bevoksningen var lav og åben med enkelte træer, og bunden var dækket med lyng. Der er stedvist foretaget udgravning af antageligt råstoffer. Ejeren har selv i nogle år ladet dele af arealet afgræsse med får. Ejeren har et ønske om at kunne etablere et feriested/kursuscenter på ejendommen, og det har i den forbindelse betydning at kunne bibringe ejendommen et rekreativt område i nær tilknytning til bebyggelsen.

Myndigheder

Rebild Kommune har bemærket, at sagsrejserne og efterfølgende fredningsnævnet har reduceret fredningen omkring ejendommens bygninger for at imødekomme lodsejers ønske om råderum og råderet over skovarealet nærmest bygningerne. Fredningsgrænsen vurderes i rimeligt omfang at tilgodese lodsejers ønsker om lys og luft omkring bygningerne. Bygningerne ligger i forvejen i skræntfod og eftermiddag-aften i skygge af den markante bakke. Det vurderes ikke umiddelbart, at lodsejer tidligere har foretaget nedskæring af trævækst. Ved yderligere reduktion af det fredede areal fjernes beskyttelse af naturskov på stærkt kuperet terræn. Der er også i den omtalte del af skoven registreret rævespejlsपोresvamp, som er en del af grundlaget for fredning af skoven. Der er med fredningen adgang til at fælde og fjerne trævækst i en afstand af to meter fra vejkanterne. Sagsrejserne er bekendt med, at der på ejendommen allerede er et mindre net af trampestier, der givetvis er opstået og opretholdes af lodsejer selv. Det vurderes, at der aktuelt ikke er adgang for offentligheden til skoven efter bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven. Fredningsbestemmelserne er efter sagsrejsernes vurdering ikke til hinder for opretholdelse af eksisterende net af trampestier, der også findes på de to andre ejendomme berørt af fredningen.

Danmarks Naturfredningsforening, der er medsagsrejsler, har henholdt sig til Rebild Kommunes bemærkninger til klagerne.

By- og Landskabsstyrelsen (nu Naturstyrelsen) har bemærket, at tilkørselsforhold til ejendommen ikke ses at blive påvirket af fredningen. For så vidt angår lys og luft til bygningerne bemærkes, at sagsrejserne under sagens forberedelse har taget hensyn til ejerens synspunkter ved i en bræmme mod ejendommen at tillade fældning af træer over 8 meters højde. Det er styrelsens vurdering, at hensynet til ejendommen er tilstrækkeligt tilgodeset med fredningsnævnets afgørelse.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Det daværende Naturklagenævn med nedenstående sammensætning har den 19. april 2010 foretaget besigtigelse og holdt offentligt møde og truffet alle beslutninger om fredningens gennemførelse og indhold:

Bent Jacobsen (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Britta Schall Holberg, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet¹.

Et flertal på 9 af nævnets medlemmer finder, at området af de grunde, der er anført af fredningsnævnet, bør fredes, og at fredningsnævnets afgørelse bør tiltrædes, jf. nærmere nedenfor.

Mindretallet (Anders Stenild) finder ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre fredningen, og stemmer derfor for at ophæve fredningsnævnets afgørelse.

Et flertal på seks af nævnets 10 medlemmer finder, at fredningens bestemmelser for delområde 3 bør ændres, således at det tillades at rydde bevoksningen i et bælte på 15 m bredde fra fredningsgrænsen, samt tillades udynding af bevoksning og rydning af træer over 8 m højde i et yderligere bælte på 15 m.

Mindretallet (Ole Pilgaard Andersen, Britta Schall Holberg, Mogens Mikkelsen og Jens Vibjerg) finder, at de første 50 m af fredningen ud for Alice Nielsens ejendom (lb.nr. 3) kan tages ud af fredningen uden at tilsidesætte væsentlige fredningsinteresser.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 21. september 2010 ophæves, fastsættes i overensstemmelse med flertallets beslutninger følgende fredningsbestemmelser for fredningsområdet, der er vist på det medfølgende fredningskort. Fredningen omfatter helt eller delvist de på vedhæftede matrikelporteg-nelse anførte ejendomme:

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål:

- at sikre, at områdets naturhistoriske værdier, herunder den særegne svampeflora, bevares og forbedres med minimum af driftspåvirkninger,

¹ jf. § 28, stk. 5, i lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

- at skovarealet overlades til naturlig succession, så skoven i størst muligt omfang overlades til sig selv (urørt skov),
- at sikre de kulturhistoriske værdier, der findes i området og
- at sikre offentlighedens adgang til området.

§ 2. Fredningsområdet

Fredningsområdet afgrænses og inddeles i delområde 1, 2 og 3 som vist på medfølgende fredningskort.

§ 3. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Bestemmelsen er dog ikke til hinder for mindre terrænændringer, der er nødvendige for anlæg og vedligeholdelse af stier og parkeringsplads, jf. § 7, eller for pleje, jf. § 8.

§ 4. Bebyggelse, tekniske anlæg og hegn mv.

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter eller andre lignende indretninger.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Der må således ikke opføres faste hegn, mure, udsigtstårne, vindmøller og master eller lignende, herunder master til strømforsyning, og der må ikke anlægges sportspladser, motorbaner, skydebaner, oplagspladser, lossepladser eller lignende.

Der kan dog opstilles sædvanligt trådhegn med henblik på iværksættelse af afgræsning af delområde 2, jf. § 5. Hegnet skal fjernes ved ophør af græsning.

Der må ikke anbringes campingvogne og andre lignende let flytbare indretninger.

§ 5. Arealernes drift

Bestemmelser for delområde 1:

Arealet overlades til naturlig succession, dvs. at der ikke må foretages plantning, isåning, opgravning, fældning og beskæring af træ- og øvrig plantevækst. Der må ikke fjernes væltede træer og dødt ved.

Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler eller tilføres gødningsstoffer.

Der kan ved plukhugst fjernes opvækst af Gran, Fyr, Ahorn samt efter anvisning af plejemyndigheden eventuelt andre ikke naturligt hjemmehørende træer og buske. Denne fjernelse skal ske ved plukhugst. Der kan desuden foretages mekanisk bekæmpelse af planter optaget på Naturstyrelsens liste over invasive arter.

Der må ikke foretages afbrænding.

En nænsom rydning af bevoksning på gravhøjene og indtil en meter fra højfod kan foretages som led i pleje, jf. § 8.

Væltede træer og andre hindringer kan fjernes som led i vedligeholdelse af parkeringsplads og stier, jf. § 8.

Bestemmelser for delområde 2:

Arealet overlades til naturlig succession med samme bestemmelser, som er fastsat for delområde 1.

Arealet må dog hegnes og drives som græsningsskov. Arealet må afgræsses af kreaturer, heste og får. Nærmere vilkår for afgræsning og hegning, jf. § 4, kan fastlægges i en plejeplan med henblik på sikring af delområdets karakter som græsningsskov.

Bestemmelser for delområde 3:

Arealet overlades til naturlig succession med samme bestemmelser, som er fastsat for delområde 1.

I et bælte på 15 m fra fredningsgrænsen tillades bevoksningen dog ryddet. I et bælte på yderligere 15 m tillades udtynding af bevoksning samt rydning af træer over 8 m.

§ 6. Jagt

Fredningen er ikke til hinder for jagt.

§ 7. Offentlighedens adgang

Offentligheden har adgang til området efter reglerne i naturbeskyttelsesloven.

Til offentlighedens adgang anlægges en mindre parkeringsplads (ca. 0,24 ha) på matr.nr. 1c Moldbjerg By, Ø. Hornum, på marken mellem de to skove umiddelbart op til Nibevej som vist på fredningskortet. På parkeringspladsen kan plejemyndigheden opstille informationstavle og affaldsstativ. Der anlægges en trampesti fra parkeringspladsen langs skovbryn til fredningsområdets største skovparti og i fredningsområdets største skovparti en trampesti rundt i skoven i princippet som vist på fredningskortet. Det præcise forløb af stierne fastlægges af plejemyndigheden i samråd med ejerne.

Trampestierne skal anlægges ved minimum af terrænændringer og uden befæstning eller belægning med grus eller flis.

§ 8. Pleje

Plejemyndigheden - Rebild Kommune - har ret til at lade foretage pleje til opfyldelse af fredningens formål i henhold til bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og om tilsyn (for tiden bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006).

Plejeforanstaltninger omfatter bl.a. anlæg og vedligeholdelse af parkeringsplads og trampesti, jf. § 7, herunder fjernelse af væltede træer og andre hindringer for passage, samt pleje af fortidsminder.

Inden plejemyndigheden gennemfører plejeforanstaltninger, skal ejer og bruger underrettes om disse og om, at ejer eller bruger selv kan foretage de pågældende plejeforanstaltninger inden for en nærmere angivet frist. Såfremt ejer eller bruger selv vil foretage plejen, skal dette meddeles til plejemyndigheden inden 4 uger fra underretningens modtagelse. Inden for samme frist kan ejer eller bruger fremsætte eventuelle indsigelser mod de varslede plejeforanstaltninger. Såfremt der ikke opnås enighed om disse, foranlediger plejemyndigheden foranstaltningen forelagt for fredningsnævnet, som træffer den endelige afgørelse. Pleje skal udføres, så den ikke medfører udgift, væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger.

§ 9. Ophævelse af tidligere fredning i området

Med fredningens gennemførelse ophæves fredningsdeklaration tinglyst 30. september 1960.

§ 10. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningens bestemmelser i §§ 2-7, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

På Natur- og Miljøklagenævnets vegne

Rasmus Thougard Svendsen

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i Lov om Natur- og Miljøklagenævnet. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse

over ejendomme, der helt eller delvis er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 21.
december 2011 om fredning af naturskov på Frendrup Hede
i Rebild Kommune

(sag nr. NMK-520-00004)

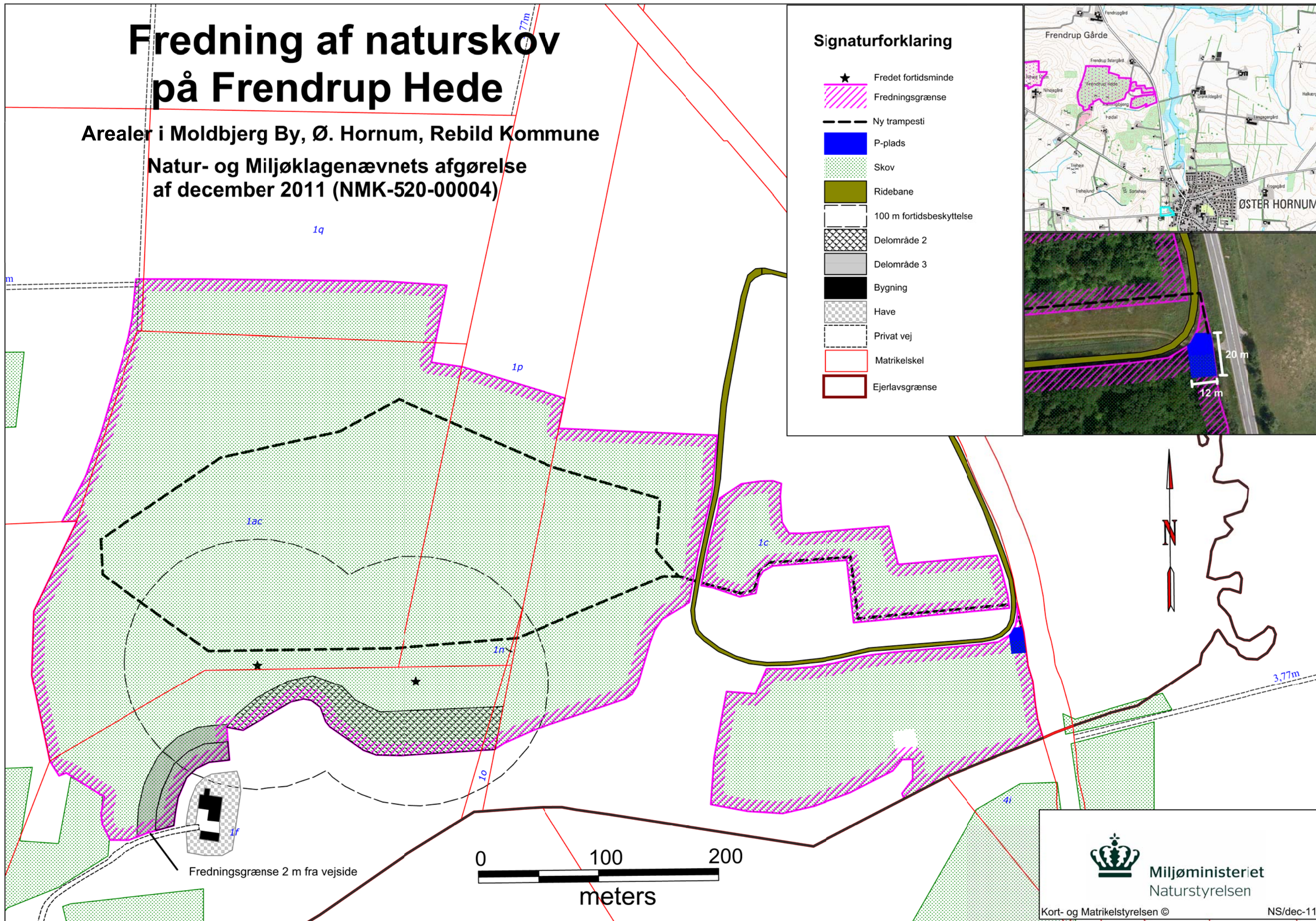
Moldbjerg By, Øster Hornum:

Del af 1ac, del af 1c, del af 1f, 1n, del af 1o, del af 1p, del af 1q og del af 1r

Fredning af naturskov på Frendrup Hede

Arealer i Moldbjerg By, Ø. Hornum, Rebild Kommune

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse
af december 2011 (NMK-520-00004)

NATUR- OG
MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

**Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse
af 21. december 2011
i sagen om erstatning i anledning af fredning af naturskov på Frendrup Hede
i Rebild Kommune**

(sag nr. NMK-520-00004)

Indledning

Fredningsnævnet for Nordjylland, sydøstlige del, har den 21. september 2009 truffet afgørelse om fredning af naturskov på Frendrup Hede. Fredningsnævnet har samtidig truffet afgørelse om erstatning.

Fredningsnævnets afgørelse er i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42 forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse, da den samlede erstatning og godtgørelse overstiger 100.000 kr. Afgørelsen om erstatning er endvidere påklaget til Naturklagenævnet af to lodsejere (lb.nr. 1 og 2).

Sagens baggrund

Baggrunden for fredningssagen er en lodsejers (lb.nr. 1) ønske om at rydde og opdyrke sin del af skoven, svarende til ca. halvdelen af det naturskogsareal, der er omfattet af fredningsforslaget.

Nordjyllands Amt meddelte den 19. januar 2006 den daværende ejer, at den ønskede rydning og opdyrkning ikke krævede tilladelse under følgende forudsætninger: *at* opdyrkningen ikke omfatter arealer omfattet af frivillig fredning, og *at* der ikke foretages terrænreguleringer inden for 100 m-beskyttelseszonerne omkring to gravhøje.

Efterfølgende meddelte amtet ved brev af 6. februar 2006, at man var blevet opmærksom på, at den ønskede rydning og opdyrkning af skovarealet skulle screenes i henhold til VVM-reglerne.

Amtet nedlagde den 8. november 2006 et foreløbigt forbud for et år mod ændring af tilstanden med henblik på senere rejsning af fredningssag, jf. naturbeskyttelseslovens § 34. Forbuddet blev af den nuværende ejer påklaget til Naturklagenævnet, der ved afgørelse af 10. januar 2007 stadfæstede afgørelsen (NKN-111-00030).

Den 14. december 2006 meddelte amtet, at projektet, der omfattede rydning og opdyrkning af skovarealet og efterfølgende dyrkning med majs og udbringning af husdyrgødning, krævede udarbejdelse af VVM-redegørelse (VVM-pligt). Afgørelsen om VVM-pligt blev af den nuværende ejer påklaget til Naturklagenævnet, der ved afgørelse af 5. oktober 2007 opretholdt amtets afgørelse (NKN-33-01220).

Den 17. oktober 2007 rejste Rebild Kommune sammen med Danmarks Naturfredningsforening fredningssag for området.

Fredningsnævnets behandling og afgørelse

Under fredningsnævnets behandling af sagen har der henset til baggrunden for fredningssagen navnlig været rejst spørgsmål om grundlaget for fredningserstatningen, herunder om status af de skovbevoksede arealer på lb.nr. 1, som ejeren har ønsket at rydde og opdyrke.

Lb.nr. 1 har over for fredningsnævnet gjort gældende, at Nordjyllands Amt den 19. januar 2006 gav tilladelse til opdyrkning, at tilladelsen efterfølgende den 6. februar 2006 blev trukket tilbage med henvisning til, at amtet var blevet opmærksomt på, at projektet skulle VVM-screenes, og at der på den baggrund skal fastsættes en overtagelseserstatning på 2,5 mio. kr., alternativt en værditabsfastsættelse på 1,5 mio. kr.

Fredningsnævnet har ved afgørelsen om erstatning lagt til grund, at det areal, som ejes af lb. nr. 1 (Johannes Gunnemann), hidtil har været skov med karakter af naturskov, og at der ikke har eksisteret en dyrkningsret på det tidspunkt, hvor fredningssagen blev indledt. Fredningsnævnet har ved afgørelsen lagt til grund, at erstatningsfastsættelsen skal ske under hensyntagen hertil, idet nævnet bemærker, at eventuelle erstatningskrav i anledning af sagsbehandlingen foretaget af det tidligere Nordjyllands Amt ikke kan tillægges betydning i forhold til erstatningsfastsættelsen under fredningssagen.

Fredningsnævnet har fastsat erstatningerne efter følgende principper:

Erstatningen fastsat på grundlag af en grundtakst på 3.800 kr. pr. ha. for nyfredede arealer, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18. Derudover er fastsat erstatning for de rådighedsindskrænkninger, der følger af fredningen, hvilket omfatter hugstforbud, stiforbindelse og anlæggelse af parkeringsplads.

De takster, der er anvendt i forbindelse med erstatningsfastsættelsen, udgør henholdsvis:

Hugstforbud:	6.000 kr. pr. ha.
Parkeringsplads	15 kr. pr. m ²
Sti	15 kr. pr. lb. m

For delområde 2 (lb.nr. 3) er - i stedet for takst for hugstforbud - fastsat en ulempeerstatning på 3.000 kr. pr. ha., da dette område er et mere lysåbent tilgroet hede/overdrevsareal, der fortsat må afgræsses.

Fredningsnævnet har herefter tilkendt takstmæssige erstatninger som følger:

Lb.nr. 1 – Johannes Gunnemann:	120.000 kr.
Lb.nr. 2 – Mona Christiansen:	83.000 kr.
Lb.nr. 3 – Alice Nielsen:	15.000 kr.

De samlede fredningserstatninger udgør i alt 218.000 kr.

Klager og synspunkter for Naturklagenævnet

De tre lodsejere, der er omfattet af fredningen, har påklaget sagen til Naturklagenævnet. Klagerne fra lb.nr. 1 og lb.nr. 2 vedrører fredningsnævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen.

Klagerne er ikke modtaget inden for klagefristen på fire uger, jf. naturbeskyttelseslovens §§ 43 og 87, stk. 1. Der ses dog ikke at være meddelt klagevejledning i forbindelse med fredningsnævnets afgørelser, og klagefristen må derfor anses for suspenderet, og klagerne til Naturklagenævnet anses for rettidige.

Lb.nr. 1 (Johannes Gunnemann)

Nordjysk Landbrug har på vegne af Johannes Gunnemann navnlig gjort gældende, at fredningserstatningen bør fastsættes som værdinedgangen for jord, der kunne inddrages i dyrkning, til ren naturskov. Arealet skal vurderes som almindelig landbrugsjord med en værdi, der er reduceret, fordi der står skov på. En passende erstatning angives at være 82.750 kr. pr. ha. Der henvises til en vedlagt ejendomsmæglervurdering af 8. april 2009.

Skoven er ikke fredskov, men er vokset op som naturskov gennem de seneste 75 år. Der er tale om landbrugsarealer uden andre bindinger. Der er søgt tilladelse til rydning af skoven, men Nordjyllands Amt nedlagde inden VVM-screeningsafgørelsen forbud mod ændringer i skovens tilstand i henhold til naturbeskyttelseslovens § 34. Med dette forbud var en videre VVM-sagsbehandling hypotetisk, idet en VVM-tilladelse til rydning af skoven ville være i modstrid med forbuddet. Alligevel gennemførte amtet screeningen og krævede VVM-redegørelse.

Det ansøgte projekt var omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 2, punkt 1b (projekter til inddragelse af uopdyrket land eller delvise naturområder til intensiv landbrugsvirksomhed) og punkt 1d (nytilplantning og rydning af skov med henblik på omlægning til anden arealudnyttelse). De naturmæssige

kvaliteter er ikke specifikt beskyttet via VVM-reglerne, da en ændring af skovens tilstand ved ændret pasning af skoven ikke er omfattet af samlebekendtgørelsens bilag 2. Desuden er det ikke udelukket, at en VVM-redegørelse kan ende med en tilladelse. Klager mener på den baggrund, at Nordjyllands Amt handlede korrekt ved at gå i gang med en fredning, selv om det ansøgte projekt muligvis ikke kunne få VVM-tilladelse. Skoven var på forhånd ikke beskyttet mod ændringer, og med nogen manøvrering kunne et projekt til rydning af skoven være kommet igennem.

Myndigheder

Rebild Kommune har bl.a. bemærket, at det i forbindelse med amtets afgørelse om VVM-pligt også blev oplyst, at lodsejer måtte påregne at skulle bidrage med yderligere oplysninger og undersøgelser til brug for VVM-redegørelsen for projektets konsekvenser. Lodsejer har ikke efter Naturklagenævnets afgørelse af 10. januar 2007 - der opretholdt amtets afgørelse om VVM-pligt - fremsat ønske om iværksættelse af arbejdet med en VVM-redegørelse. Der foreligger derfor ikke nogen VVM-redegørelse med tilknyttet VVM-tilladelse eller afslag til projektet. Uden VVM-tilladelse er klagepåstanden om dyrkningsret til skovarealet ikke underbygget.

En VVM-tilladelse til den ansøgte opdyrkning af skovarealet forudsætter, at kommunen på baggrund af en VVM-redegørelse beslutter at udarbejde kommuneplanretningslinjer for projektet. Beslutningsgrundlaget herfor ville, jf. VVM-bekendtgørelsen, bl.a. omfatte belysning af projektet i forhold til områdets miljømæssige sårbarhed:

- naturressourcernes relative rigdom, kvalitet og regenereringskapacitet
- det naturlige miljøes bæreevne, herunder vigtige landskaber set ud fra et historisk, kulturelt, arkæologisk, æstetisk eller geologisk synspunkt.

De nævnte forhold er delvist belyst i den sideløbende fredningssagsbehandling. Til grund for fredningen ligger, at skovarealet er konstateret at rumme en sjælden og sårbar svampeflora. Det er afdækket, at skovarealet er arkæologisk interessant, da jordbunden ikke har været traktorpløjet og ligger nær en kendt arkæologisk lokalitet. Konstateringen i forbindelse med behandlingen af fredningssagen belyser ikke fuldstændig disse forhold, der ifølge VVM-bekendtgørelsen skulle indgå i en VVM-redegørelse. Konstateringerne peger imidlertid i retning af, at der ikke vil kunne vedtages kommuneplanretningslinjer og meddeles en VVM-tilladelse til rydning af arealet med henblik på opdyrkning.

By- og Landskabsstyrelsen (Nu Naturstyrelsen) har bemærket, at det for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt arealet – uden den verserende fredning – kunne ryddes og opdyrkes, er styrelsens vurdering, at der ikke foreligger nogen ret til at opdyrke arealet. Naturklagenævnet har afgjort, at en rydning er VVM-pligtig, og ifølge kommunens oplysninger har ejerne ikke udtrykt ønske om at få udarbejdet en VVM-redegørelse. Det er derfor styrelsens vurdering, at arealet ikke vil kunne ryddes og opdyrkes, og at der som følge heraf ikke skal ydes erstatning herfor. Hvis ejerne alligevel ønsker at få udarbejdet en VVM-redegørelse, opfordres Naturklagenævnet til at udsætte sagen, indtil kommunen træffer en VVM-afgørelse, som kan klarlægge, om der er rydnings- og opdykningsmuligheder.

Lb.nr. 2 (Mona Christiansen)

Advokat Jens Jacob Borregaard har på vegne af Mona Christiansen påklaget erstatningsfastsættelsen til Naturklagenævnet. Erstatningen påstås fastsat således, at der gives en hugstforbudserstatning på 30.000 kr. pr. ha., idet skoven reelt bliver driftsmæssig værdiløs efter et hugstforbud. Desuden påstås stierstatningen fastsat til 30 kr. pr. løbende meter.

Myndigheder

By- og Landskabsstyrelsen har vurderet, at en erstatning på 30.000 kr. pr. ha. er for højt sat, da skoven er meget tæt med især bævreasp, hvilket ikke kan give det største økonomiske udbytte.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Det daværende Naturklagenævn har med nedenstående sammensætning af 9 af nævnets 10 medlemmer truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen:

Bent Jacobsen (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Britta Schall Holberg, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Henrik Waaben.

Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet¹.

Natur- og Miljøklagenævnet har ved anden afgørelse af dags dato tiltrådt fredningen med enkelte ændringer af de fredningsbestemmelser, som fredningsnævnet havde fastsat.

Natur- og Miljøklagenævnet udtaler:

Erstatningen i anledning af fredningen fastsættes til et beløb, der modsvarer den nedgang i de enkelte ejendommers handelsværdi, der skyldes de ved fredningen pålagte begrænsninger i rådigheden, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1.

Der bør ikke tildeles grundtakst for skovbevoksede arealer, hvor de med fredningen pålagte begrænsninger i rådigheden er erstattet med konkret fastsatte særtakster, idet værdinedgangen modsvares af de pågældende særtakster.

Nævnet kan tilslutte sig den af fredningsnævnet fastsatte takst for hugstforbud på 6.000 kr. pr. ha. Nævnet har herved navnlig lagt vægt på arealets overordnede karakter af naturskov uden forstlig pleje. Det er lagt til grund, at fredningen vil medføre et tab som følge af manglende mulighed for

¹ jf. § 28, stk. 5, i lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

brændeproduktion. Henset til beplantningens art og karakter kan erstatningen fastsættes til 6.000 kr. pr. ha.

Nævnet kan desuden tilslutte sig de af fredningsnævnet fastsatte takster for udlæg af sti og parkeringsplads på 15 kr. pr. m² og på 15 kr. pr. løbende meter. Det bemærkes i den forbindelse, at de pågældende stier anlægges som trampestier ved minimum af terrænenheder og uden befæstning eller belægning med grus eller flis.

Særligt for så vidt angår lb.nr. 1 (Johannes Gunnemann) udtaler nævnet, at en usikkerhed om de pågældende arealers status, herunder om muligheden for at rydde og opdyrke disse, må komme klager til gode. Det vil ikke være rimeligt på nuværende tidspunkt at pålægge klager at igangsætte en omkostningsfuld VVM-procedure for et projekt, der henset til den verserende fredningssag ikke vil kunne realiseres.

Nævnet finder, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at udelukke, at arealet i et vist omfang ville kunne ryddes og inddrages i landbrugsdrift. Det lægges til grund, at der i fredningsområdet er en rig svampeflora, som ønskes sikret. Efter det oplyste er der ikke foretaget systematiske undersøgelser i området, og der foreligger ikke præcise oplysninger om udbredelse af svampene. Efter en samlet vurdering - hvori også er indgået terræforhold i området, arealernes placering i forhold til ejendommens eksisterende omdriftsarealer, fortidsmindebeskyttelseslinjen og den eksisterende fredning - finder nævnet, at det ved erstatningsfastsættelsen skønsmæssigt må lægges til grund, at op mod 6 ha. ville kunne ryddes og inddrages i landbrugsdrift.

Nævnet finder, at der ved erstatningsfastsættelsen for disse arealer bør tages udgangspunkt i et beløb på 80.000 kr. pr. ha. med fradrag for omkostning til rydning og forventede strukturskader mv. Hertil kommer fradrag for mistet brænde- og jagtværdi, som ville følge med en rydning. Samlet skønnes erstatningen herefter at kunne fastsættes til 50.000 kr. pr. ha.

Særligt for så vidt angår lb.nr. 2 (Mona Christensen) bemærkes, at nævnet finder, at det ikke med klagen eller i øvrigt er sandsynliggjort, at der kan være samme landbrugsmæssige interesse i en rydning mv. af de skovbevoksede arealer på denne ejendom. Det vurderes derfor, at tabet skal fastsættes som den tabte hugstværdi i skov, svarende til 6.000 kr. pr. ha.

Der er i forhold til fredningsnævnets afgørelse ikke grundlag for at tildele grundtakst for 6,91 ha. Som nævnt ovenfor finder Natur- og Miljøklagenævnet ikke, at der er grundlag for at forhøje de fastsatte takster for udlæg af stier og parkeringsplads.

Særligt for så vidt angår lb.nr. 3 (Alice Nielsen) bemærkes, at Natur- og Miljøklagenævnet har besluttet at lempe fredningsbestemmelserne for delområde 3. Nævnet finder dog, at der ikke er grundlag for at ændre den af fredningsnævnet tilkendte erstatning på 15.000 kr., der derfor stadfæstes.

Idet fredningsnævnets erstatningsafgørelse ophæves, fastsættes erstatningerne efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, således, idet beløbene oprundes til hele tusinde kr.:

Lb.nr. 1

Hugstforbud på 'landbrugsarealer' 6 ha. x 50.000 kr. pr. ha	=	300.000,00 kr.
Hugstforbud på skovarealer 6,15 ha. x 6.000 kr. pr. ha	=	36.900,00 kr.
Udlæg af trampesti 791,5 meter x 15 kr. pr. lb. meter	=	<u>11.872,50 kr.</u>
		348.772,50 kr.
Erstatningen oprundes til i alt		349.000 kr.

Lb.nr. 2

Hugstforbud på skovarealer 7,13 ha. x 6.000 kr. pr. ha.	=	42.780,00 kr.
Sti 664 m x 15 kr. pr. lb. meter	=	9.960,00 kr.
P-plads 240 m ² à 15 kr. pr. m ²	=	<u>3.600,00 kr.</u>
		56.340,00 kr.
Erstatningen oprundes til i alt		57.000 kr.

Lb.nr. 3

For hugstforbud og ulempeerstatning for delområde 2	=	15.000 kr.
---	---	-------------------

<u>Samlet erstatning</u> til lb.nr. 1, 2 og 3 i alt	=	421.000 kr.
--	---	--------------------

De tilkendte erstatninger forrentes efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 3, fra datoen for fredningsnævnets afgørelse (21. september 2009) med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid gældende diskonto.

Fredningsnævnet har tilkendt lodsejere godtgørelse for sagkyndig bistand på i alt 12.500 kr., der er udbetalt.

I godtgørelse for sagkyndig bistand for sagens behandling for Naturklagenævnet tilkendes der Johannes Gunnemann (lb.nr. 1) repræsenteret af LandboNord, v. Hans Ole Kristensen, 13.750 kr., der udbetales til Johannes Gunnemann, samt for udgifter til ejendomsmægler 10.000 kr., der ligeledes udbetales til Johannes Gunnemann.

Mona Christensen (lb.nr. 2), repræsenteret af Advokaterne i Nibe v. Jens Jacob Borregaard, tilkendes 7.000 kr., der udbetales til Advokaterne i Nibe.

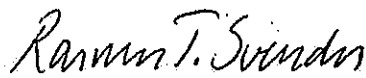
Af den samlede erstatning på 421.000 kr. samt renter og tillagte omkostningsbeløb udreder staten ved Miljøministeriet 75 % og Rebild Kommune 25 %, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om erstatningsudmålingen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de ejere, der har indbragt fredningsnævnets afgørelse for Naturklagenævnet, eller for hvis vedkommende nævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan tillige påklages af Rebild Kommune og af Miljøministeriet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

Klagen skal indgives skriftligt til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, der videresender klagen til Taksationskommissionen.

På Natur- og Miljøklagenævnets vegne

Rasmus Thougard Svendsen

**Fredningsnævnet for Nordjylland
Sydøstlige del**

A F G Ø R E L S E

af

21. september 2009-09-22

**Om fredning af naturskov på Frendrup Hede
FS 34/2007**

Barksvampen *Conferticium karstenii* der ikke tidligere er fundet i Danmark

Den 17. oktober 2007 modtog Fredningsnævnet for Nordjylland, Sydøstlige del fra Rebild Kommune forslag om fredning af et skovareal på Frendrup hede ved Øster Hornum i Rebild Kommune.

Danmarks Naturfredningsforening blev anført som medrejsere af fredningssagen.

Baggrunden for fredningsforslaget:

Nordjyllands Amt har ved afgørelse af 7. november 2006 besluttet at nedlægge et midlertidigt forbud efter naturbeskyttelseslovens § 34 mod ændring af skovens tilstand med henblik på rejsning af en fredningssag for området. Naturklagenævnet stadfæstede forbudet med afgørelse af 15. januar 2007.

Sagsrejerne har oplyst, at det område, der foreslås fredet har henligget som altovervejende naturskov eller tilgroet kuperet hedearealer over en periode på skønsmæssigt 75 år. Naturskoven domineres af løvtræer, væsentligt Bævre-Asp med varierende islæt af mindre løvtræer, især Stilk-Eg og Alm. Røn. Da der ikke har været forstlige aktiviteter eller andre direkte og betydende påvirkninger i de seneste årtier, rummer skoven i kraft af sin alder efterhånden mange udgåede og væltede træer samt dødt ved i forskellige nedbrydningsstadier. Der er registreret flere meget sjældne, rødlistede og naturtype-karakteristiske svampearter, bl.a. Stor Skønpig (kun tre registrerede forekomster i Danmark), Tragt-Østershat (eneste fund i Jylland) og Ræve-Spejlsपोresvamp (sandsynligvis landets største forekomst), *Conferticium karstenii* (første fund i Danmark).

Skovens svampeflora vurderes bevaringsværdig og er hovedargumentet for fredningen af skoven.

Anledningen til rejsningen af fredningssagen er et ønske fra en lodsejer om rydning og opdyrkning af sin del af skoven, som udgør omtrent halvdelen af skovarealet omfattet af fredningsforslaget.

Sagsrejserne har angivet, at formålet med fredningen er at sikre forudsætninger for fortsat udvikling af naturskoven på Frendrup Hede samt at sikre et mindre areal, en sydvendt skrænt på ejendommen Nihøjevej 30, der rummer begrænset svampeflora og vurderes som græsningsskov at kunne rumme kvaliteter fra såvel skov, hede og overdrev. Disse naturtyper er generelt trængt i området og vil med eksensiv afgræsning kunne styrkes.

Fredningen af naturskoven vurderes at bidrage positivt til opfyldelse af Danmarks Internationale forpligtelser efter BIODIVERSITETSKONVENTIONEN om sikring af den biologiske mangfoldighed.

Kulturhistorie:

Arealet som foreslås fredet, kan efter udsagn fra Nordjyllands Historiske Museum rumme arkæologiske interesser. Dette tilskrives den nære beliggenhed til Frendrup Nihøje og Vokslev Hede, der rummer kendte og fredede fund samt den kendsgerning, at skovarealet på Frendrup Hede ikke har været pløjet med traktorplow.

En mindre del af skoven er beskyttet mod opdyrkning af den eksisterende fredning omkring to gravhøje. Andre kuperede dele af skoven indenfor beskyttelseslinien omkring samme to gravhøje antages tillige beskyttet mod opdyrkning, da det vurderes at forudsætte terrænregulering, der vil stride mod naturbeskyttelseslovens § 18.

Afgrænsning af fredningen:

Fredningsforslaget omfatter ca. 22 ha beliggende i Rebild Kommune. Beliggende på østsiden af bakkedraget, der kulminerer ved Frendrup Nihøje. Arealet er inddelt i 3 delområder. Arealet, der foreslås fredet er naturskov samt

0,07 ha skoveng. Markarealet foreslås fredet til etablering af P-plads og sti til skoven. Landskabet er geologisk set kuperet. (Der henvises til kortbilag).

Fredningsforslaget omfatter 3 lodsejere.

Planmæssig baggrund:

Hele arealet, der foreslås fredet, ligger i landzone. Arealet er ikke omfattet af lokalplaner.

I Nordjyllands Amts regionplan, der pr. 1. januar 2007 blev ophøjet til landsplandirektiv, er hele området omkring Frendrup Hede og Frendrup Nihøje og Vokslev Hede udpeget som naturområder og værdifuldt kulturmiljø. Sidstnævnte med baggrund i områdets mange gravhøje, jernalderboplads, agersystemer og vejspor. På ejendommen Nibevej 213 og Nihøjevej 30 er der den 30. september 1960 tinglyst fredning af 0,64 ha omkring to gravhøje. Sagsrejserne har foreslået denne fredning ophævet og erstattet af den foreslåede fredning.

Ingen dele af skovarealet, der foreslås fredet, er omfattet af fredskovpligt.

Der findes ingen bygninger på det areal, der foreslås fredet.

Sagens behandling:

Bekendtgørelse om sagens rejsning har været indrykket i Statstidende den 16. november 2007 og i Nordjyske Stiftstidende den 15. november 2007.

Offentligt møde har været afholdt den 10. december 2007.

På mødet forelagde repræsentanten for Rebild Kommune og Danmarks Naturfredningsforening som sagsrejsere fredningsforslaget, herunder med henvisning til, at Nordjyllands amt den 7. november 2006 nedlagde forbud mod at foretage indgreb i naturen på de af forslaget omfattede tre ejendomme.

Lodsejer Mona Christensen havde ingen bemærkninger til forslaget.

Landbrugskonsulent Hans Ole Kristensen udtrykte på vegne af lodsejer Johannes Gonnerman beklagelse af, at Nordjyllands Amt den 14. december 2006 havde truffet beslutning om VVM-pligt for den ønskede opdyrkning af skovarealet på Nibevej 213.

Afgørelsen var påklaget til Naturklagenævnet, der den 5. oktober 2007 stadfæstede Nordjyllands Amts afgørelse.

Harald Dirks gav på vegne af lodsejer Alice Nielsen udtryk for, at der ønskes foretaget justeringer i fredningsforslaget, dels med hensyn til tilkørsel til ejendommen, dels at der bør ske en forskydning af fredningsgrænsen mod vest, da Alice Nielsens ejendom ikke rummer værdier af samme omfang som resten af skoven, ligesom der ønskes mulighed for at beskære væksten på bakken af hensyn til lysmuligheder. Endelig fremsatte han indvendinger mod det planlagte stiforløb bag ved ejendommen.

By- og Landskabsstyrelsen gav udtryk for en umiddelbar positiv holdning til fredningsforslaget under forudsætning af erstatninger inden for det foreliggende budgetoverslag.

Kulturarvsstyrelsen havde ved skrivelse af 7. december 2007 anført, at der ikke var indvendinger mod fredningsforslaget, men ønskede en tilføjelse om, at et af formålene med fredningen burde være at sikre de kulturhistoriske værdier, der befinder sig i området.

På mødet tilkendegav nævnet efter votering, at der var grundlag for at indlede en fredningssag, herunder bør der afklares, hvilken betydning en eventuel ophævelse af VVM-pligten for så vidt angår Johannes Gonnermans ejendom ville kunne få, i hvilket omfang fredningslinien skal revurderes i forhold til Alice Nielsens ejendom samt endelig i hvilket omfang, der skal foretages regulering af hensyn til gravhøjene.

Friluftsrådet har efterfølgende ved skrivelse af 17. december 2007 udtalt sig

til støtte for fredningsforslaget.

Den 13. marts 2008 tilskrev formanden for fredningsnævnet landbrugskonsulent Hans Ole Kristensen således:

"

I ovennævnte sag repræsenterede De på fredningsnævnets offentlige møde den 10. december 2007, afholdt på Biblioteket i Støvring, lodsejeren Johannes Gonnerman.

På mødet gav De udtryk for, at der efter Deres opfattelse kunne herske tvivl om, hvilken status Johannes Gonnermans skov havde, ligesom De gav udtryk for, at en foretaget VVM-screening var påklaget til Naturklagenævnet af hensyn til at opnå nævnets stilling til, hvorvidt der kunne gives tilladelse til opdyrkning af skoven hel eller delvis.

Fredningsnævnet har haft lejlighed til at overveje spørgsmålet, og jeg har ved mange lejligheder forgæves forsøgt at opnå telefonisk kontakt med Dem med henblik på en drøftelse. Da dette imidlertid ikke har været muligt, har jeg valgt skriftligt at meddele Dem nedennævnte:

Fredningsnævnet vil til brug for den videre sagsbehandling lægge til grund, at det areal, der ejes af Johannes Gonnerman, som er omfattet af fredningen, hidtil har været skov med karakter af naturskov. Der har ikke eksisteret en dyrkningsret på det tidspunkt, hvor fredningssagen blev indledt. I det omfang Johannes Gonnerman under fredningssagen vil gøre gældende, at erstatning skal fastsættes på andet grundlag end fredning af skov til urørt skov, er det Fredningsnævnets opfattelse, at der påhviler lodsejeren en forpligtelse til at sandsynliggøre, at arealet skal tillægges anden status, herunder status som dyrkningsegnet landbrugsjord. De nævnte på mødet, at bevisbyrden i den anledning kun kunne løftes, hvis Johannes Gonnerman afholdt betydelige omkostninger.

Fredningsnævnet har i princippet ikke nogen adgang til at øve indflydelse

på, hvad lodsejere ønsker at gøre gældende, men Fredningsnævnet bemærker, at det i nævnets fortsatte behandling vil blive lagt til grund, at det omhandlede areal aktuelt har karakter af skov, hvorpå der ikke kan ske landbrugsmæssig drift.

....."

Alice Nielsen har med sin rådgiver civilingeniør Harald Dirks ved skrivelse af 26. maj 2008 fremkommet med forslag til ændringer, herunder med henblik på at sikre bygningerne optimale lys- og luftforhold samt ændrede til-og frakørselsforhold.

Sagsrejseren Rebild Kommune har ved skrivelse af 3. juli 2008 til fredningsnævnet nærmere anført:

"

Af referat fra det offentlige møde 10. december 2007 om fredningsforslaget for Frendrup Skov fremgår, at fredningsnævnet bad Rebild Kommune kontakte lodsejer Alice Nielsen, Nihøjevej 30 for ny drøftelse af fredningslinjen på ejendommen.

Alice Nielsen og dennes repræsentant, Harald Dirks udtrykte på det offentlige møde utilfredshed med fredningslinjen nær ejendommens beboelse.

Rebild Kommune har 15. april 2008 besigtiget ejendommen og drøftet fredningslinjen med Alice Nielsen og Harald Dirks. Mødet resulterede ikke i nogen aftale om ændring af fredningsforslaget. Efterfølgende har Rebild Kommune modtaget et forslag fra Alice Nielsen om reduktion af skovarealet, der foreslås fredet.

Rebild Kommune har efter samråd med medsagsrejser Danmarks Naturfredningsforening besluttet at fastholde fredningsforslaget i dets nuværende form, idet lodsejers ønsker findes vidtgående og konkret betyder udtagning af et større naturskovsareal, der klart findes fredningsværdigt. Bl.a. forekommer også her den karakteristiske Ræve-Spejlporesvamp, der er del af bag

grunden for fredningssagen.

....."

Fredningsnævnets bemærkninger:

Fredningsnævnet finder, at fredning bør gennemføres for de nedennævnte ejendomme, jf. naturbeskyttelseslovens kap. 6 i det væsentlige i overensstemmelse med fredningsforslaget, dog således at fredningsgrænsen mod syd mod adgangsvejen til Alice Nielsens ejendom forskydes to meter fra den eksisterende vejkant.

Fredningsnævnet har i særlig grad lagt vægt på, at det må antages, at det fredede område rummer en ualmindelig rig svampeflora, hvor der er registreret flere meget sjældne svampearter, hvoraf én anses for det første fund i Jylland. Med henblik på at sikre udviklingen af svampefloraen, således at den bliver endnu rigere i takt med, at de senere års stormfald af løvtræer får jordkontakt, finder nævnet, at en fredning er nødvendig for at beskytte svampefloraen samt dens levesteder og naturvidenskabelige værdier.

Ved afgørelsen har nævnet tillige lagt vægt på beskrivelsen af arealerne og på risikoen for påvirkning ved omlægning af de driftsmæssige forhold.

Fredningsnævnet har endvidere lagt vægt på, at det i fredningsforslaget benævnte delområde 2 rummer rester af bundflora fra tidligere afgræsning, og dermed kan rumme kvaliteter fra såvel skov, hede og overdrev.

Nævnet har desuden lagt vægt på, at fredning af området vurderes at kunne bidrage positivt til opfyldelse af Danmarks Internationale forpligtelser efter BIODIVERSITETSKONVENTIONEN om sikring af den biologiske mangfoldighed.

Fredningsnævnet er opmærksom på Kulturarvsstyrelsens forslag til fredningsbestemmelser fremsat i skrivelse af 7. december 2007.

Nævnet lægger til grund, at tilstanden omkring gravhøjene og beskyttelseslinien omkring disse på 100 meter ligesom det øvrige skovområde må anses

for at have henligget i ca. 75 år, hvilket er hovedbegrundelsen for at sikre områdets naturhistoriske værdier.

Rydning af bevoksning omkring og mellem gravhøjene er derfor ikke i overensstemmelse med fredningens formål.

En nænsom rydning af bevoksning med træer på selve gravhøjene og indtil en meter fra højfod skønnes imidlertid ikke at ville være i strid med fredningens formål.

Fredningsnævnet finder således, at der bør udarbejdes en plejeplan for gravhøjene, der forudsætningsvis tager udgangspunkt heri.

Fredningsnævnet lægger til grund, at højene de seneste ca. 100 år har ligget omgivet af selvgroet skov. Ved fredning af denne skovs særlige naturvidenskabelige egenart finder fredningsnævnet, at gravhøjenes omgivelser sikres effektivt mod indgreb og jordbearbejdning.

For arealerne, der er afgrænset som vist på vedlagte fredningskort, fastsættes følgende

F r e d n i n g s b e s t e m m e l s e r :

§ 1: Fredningens formål:

Fredningen har til formål:

at sikre, at områdets naturhistoriske værdier besvares og forbedres ved et minimum af driftspåvirkninger,

at skovarealet overlades til fri succession.

at sikre de kulturhistoriske værdier, der findes i området.

§ 2: Arealernes drift:

Delområde 1:

Arealet overlades til fri succession, dvs. at der ikke foretages plantning, isåning, udtynding, opgravning, fældning og beskæring af træ- og øvrig plantevækst.

En nænsom rydning af bevoksning på selve gravhøjene og indtil en meter fra højfod kan foretages som led i en plejeplan.

Der må ikke anvendes bekæmpelsesmidler eller tilføres gødningsstoffer.

Der må ikke fjernes væltede træer og dødt ved.

Der kan uagtet ovenstående fjernes opvækst af Gran, Fyr, Ahorn samt efter anvisning af plejemyndigheden eventuelt andre ikke naturligt hjemmehørende træer og buske. Denne fjernelse skal ske ved plukhugst.

Der må ikke foretages afbrænding i skoven.

Der må uagtet ovenstående ske mekanisk bekæmpelse af planter optaget på Skov- og Naturstyrelsens liste over invasive arter.

Delområde 2:

Arealet overlades til fri succession med vilkår for anvendelse, som er gældende for delområde 1, men det må hegnes med sædvanligt hegn og drives som græsningsskov.

Græsningsskoven må afgræsses af kreaturer, heste og/eller får. Nærmere vilkår for hegning, afgræsning og sikring af delarealets karakter af græsningskov fastlægges i en plejeplan.

Delområde 3:

Delområdet udgøres af et skovareal beliggende i en 15 m bræmme langs fredningsgrænsen mod bygningerne på ejendommen Nihøjevej 30, matr. nr. 1 f Moldbjerg By, Ø. Hornum). Delområdet henligger til fri succession, men med følgende tiltag tilladt:

Træer højere end 8 m må fældes.

Fældede træer må fjernes.

§ 3: Jagt:

Fredningen er ikke til hinder for jagt.

§ 4: Terrænændringer:

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Bestemmelsen er dog ikke til hinder for mindre terrænændringer i det omfang, det er nødvendigt for anlæg og vedligeholdelse af sti nævnt i § 6 eller naturpleje nævnt i § 7.

§ 5: Bebyggelse, veje, tekniske anlæg m.v.

I det fredede område må der ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder eller andre lignende indretninger.

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Der må således ikke anbringes f.eks. faste hegn, mure, tårne, jagthytter og lignende eller master, herunder master til strømforsyning, og der må ikke anlægges sportspladser, motorbaner, skydebaner, oplagspladser, lossepladser eller lignende.

Såfremt der jf. § 2 iværksættes afgrænsning i fredningens delområde 2, kan der uagtet ovenstående opstilles sædvanligt kreatur- heste- eller færehegn. Hegnet fjernes ved ophør af afgrænsning.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende.

Plejemyndigheden kan etablere trampestier i det fredede areal, men stierne må ikke befæstes eller belægges med flis, grus eller lignende.

§ 6: Offentlighedens adgang

Til offentlighedens adgang etableres en mindre P-plads (ca. 0,03 ha) på matr. nr. 1 c Moldbjerg By, Ø. Hornum på marken mellem de to skove umiddelbart op til Nibevej.

På P-pladsen kan der opstilles infotavle og affaldsstativ.

Der anlægges en trampesti fra P-pladsen langs skovbryn til fredningsområdet største skovparti.

I fredningsområdets største skovparti anlægges en trampesti rundt i skoven, som vist på kortbilaget. Det præcise forløb af stien fastlægges af plejemyndigheden i samråd med ejere.

Trampestierne anlægges ved et minimum af terrænændringer og uden befæstning eller belægning med grus eller flis.

Det fredede område er i øvrigt omfattet af naturbeskyttelseslovens almindelige bestemmelser om offentlighedens færdsel og ophold.

§ 7: Naturpleje:

Plejemyndigheden har ret til uden udgift for vedkommende ejer at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, når der er udarbejdet en plejeplan for området.

Naturplejen omfatter anlæg og vedligeholdelse af P-plads og trampesti langs skovbryn og rundt i skoven, herunder fjernelse af væltede træer og andre hindringer for passage, samt pleje af fortidsminderne.

§ 8: Eksisterende fredning:

Den eksisterende fredning tinglyst 30. september 1960 omkring to gravhøje ophæves.

§ 9: Dispensation:

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningens bestemmelser §§ 2-5, når det ansøgte ikke vil strid mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Holger Holm

Carsten Michelsen

Niels Thomsen

Lodsejer og Arealfortegnelse

Hele fredningen er beliggende i Mildbjerg By, Ø. Hornum, Rebild Kommune

Lb.nr.	Ejer	matr. nr.	Fredet, ha	tidl. Fredet, ha	Fortid § 18, ha	Bevokset, ha	Ubevokset, ha	Sti, lb. m.	P-plads, kvm
1	Johannes Gunneman Nibevej 213, Moldbjerg 9530 Støvring	1ac, del af	8,67	0,34	2,27	8,67		603,50	
		1n	0,01	0,01	0,01	0,01		2,00	
		1p, del af	2,18	0,16	0,71	2,18		186,00	
		1q, del af	1,17			1,17			
		1r, del af	0,12			0,12			
i alt			12,15	0,51	2,99	12,15	0	791,50	
2	Mona Christiansen Nibevej 209, Moldbjerg, 9530 Støvring								
		1c, del af	7,20		0,29	7,13	0,07	664,00	240
			7,20		0,29	7,13	0,07	664,00	240
3	Alice Nielsen Nihøjevej 30, Øster Hornum, 9530 Støvring								
		1f, del af	2,39	0,12	1,72	2,39			
		1o, del af	0,05	0,01	0,05	0,05			
			2,44	0,13	1,77	2,44	0		
i alt			21,79	0,64	5,05	21,72	0,07	1455,50	240
fredning i alt									

Fortegnelse over matrikelnumre der helt eller delvis er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 21. september 2009 (FS 34/2007)

Moldebjerg By, Øster Hornum, Rebild Kommune:

1ac, del af

1c, del af

1f, del af

1n

1o, del af

1p, del af

1q, del af

1r, del af

**Fredningsnævnet for Nordjylland
Sydøstlige del**

A F G Ø R E L S E

af

21. september 2009-09-22

Om erstatning i FS 34/2007

fredning af naturskov på Frendrup Hede

Ved en afgørelse, truffet samtidig hermed, har Fredningsnævnet for Nordjylland, Sydøstlige del besluttet, at fredningen af arealer på Frendrup Hede skal udløse nedennævnte erstatninger.

De fredede arealer omfatter ca. 22 ha beliggende i Rebild Kommune på østsiden af et bakkedrag, der kulminerer ved Frendrup Nihøje. Arealet er ind delt i 3 delområder. Arealet, der fredes er naturskov samt ca. 0,07 ha skoveng og ager.

Fredningen omfatter 3 lodsejere.

På ejendommen Nibevej 213 og Nibehøjvej 30 er der den 30. september 1960 tinglyst fredning af ca. 0,64 ha omkring to gravhøje. Denne fredning ophæves og erstattes af den nu skete fredning.

Generelt fastsættes arealerstatningen på grundlag af en grundtakst på 3.800 kr. pr. ha for nyfredede arealer, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18. Derudover skal der fastsættes erstatning for de rådighedsindskrænkninger, der følger af fredningen. Dette vil omfatte hugstforbud, stiforbindelse og anlæggelse af parkeringsplads.

De takster, der er anvendt i forbindelse med erstatningsfastsættelse udgør henholdsvis:

hugstforbud	6.000 kr. pr. ha.
parkeringsplads	15 kr. pr. m ²
sti	15 kr. pr. løbende meter

Erstatningsfastsættelse for de enkelte lodsejere:

lb. nr. 1

Nordjysk Landbrug v/konsulent cand. jur. Hans Ole Christensen har på vegne af lodsejeren fremsat krav om en overtagelseserstatning på 2.5 mill kr. begrundet med, at Nordjyllands Amt den 19. januar 2006 gav tilladelse til opdyrkning af et areal på 12,3 ha med undtagelse af en fredning på 0,64 ha i frivillig fredning, der omfatter to gravhøje. Tilladelsen blev den 6. februar 2006 trukket tilbage af Nordjyllands Amt, idet amtet angiveligt var blevet opmærksom på, at projektet burde VVM-screenes, forinden tilladelse kunne gives.

På denne baggrund gør lodsejerne gældende, at erstatningskravet bør fastsættes i overensstemmelse med det rejste krav, idet der er indhentet en vur-

dering, der giver udtryk for denne værdifastsættelse, alternativt en værdifastsættelse på 1.5 mill kr.

Ved erstatningsfastsættelsen lægger fredningsnævnet til grund, at arealet hidtil har været skov med karakter af naturskov. Der har ikke eksisteret en dyrkningsret på det tidspunkt, hvor fredningssagen blev indledt.

Fredningsnævnet lægger derfor til grund, at erstatningsfastsættelsen skal ske under hensyn hertil efter de ovennævnte takster, idet fredningsnævnet bemærker, at eventuelle erstatningskrav i anledning af sagsbehandlingen foretaget af det tidligere Nordjyllands Amt ikke kan tillægges betydning i forhold til erstatningsfastsættelsen under fredningssagen.

Det samlede areal udgør 12,15 ha. Af dette areal udgør 0,51 ha et areal, der er omfattet af eksisterende fredning. 2.99 ha af arealet er omfattet af § 18 beskyttelseslinier vedrørende fortidsminder.

Erstatning fastsættes herefter til:

a

9,16 ha x grundtaksten 3.800 kr. pr. ha, idet den del af arealet, der er omfattet af eksisterende fredning og beskyttelseslinier omkring fortidsminder ikke udløser erstatning.	34.808,00 kr.
--	---------------

b

Hugstforbud 12,15 ha x 6.000 kr.	72.900,00 kr.
----------------------------------	---------------

c

Sti 791,5 ha x 15 kr. pr. lb. meter	<u>11.872,50 kr.</u>
-------------------------------------	----------------------

I alt	119.580,50 kr.
-------	----------------

Afrundet til 120.000 kr.

lb. nr. 2.

Arealet udgør i alt 7,2 ha, hvoraf 0,29 ha udgør § 18 beskyttelseslinie.

Erstatningen fastsættes herefter til:

a

6,91 ha x grundtaksten 3.800 kr. pr. ha	26.258,00 kr.
---	---------------

b

Hugstforbud 7,13 ha x 6.000 kr. kr.	42.780,00
c	
Sti 664 m x 15 kr. pr. lb. meter	9.960,00 kr.
d	
P-plads 240 m ² a 15 kr.	<u>3.600,00 kr.</u>
I alt	82.598,00 kr.
Afrundet til 83.000 kr.	

lb. nr. 3.

Arealet omfatter i alt 2,44 ha, fordelt på 3 delområder.

0,13 ha er omfattet af eksisterende fredning og
1,77 ha er omfattet af § 18 beskyttelseslinie ved-
rørende fortidsminder.

Delområde 1:

0,45 ha x grundtaksten 3.800 kr.	1.710 kr.	
Hugstforbud jf. § 2 1,67 x 6.000 kr	<u>10.020 kr.</u>	11.730 kr.

Delområde 2

Idet dette delområde er mere lysåbent
tilgroet hede / overdrevsareal, der fortsat
må afgræsses, findes der alene anled-
ning til at fastsætte en ulempeerstatning, der
beregnes på baggrund af arealet

0,69 ha x 3.000 kr.	2.070 kr.
---------------------	-----------

Delområde 3

I dette område vil alene 0,08 ha være ny
fredning

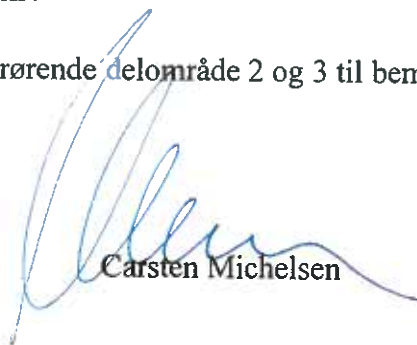
0,08 ha x grundtaksten 3.800 kr.	304 kr.
Erstatning i alt	14.104 kr.

Afrundet til 15.000 kr.

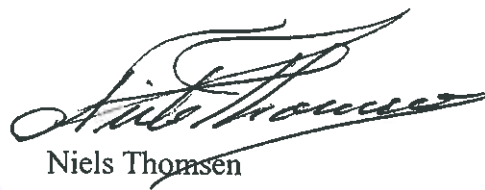
I øvrigt henvises vedrørende delområde 2 og 3 til bemærkninger herom i
fredningsafgørelsen.

Holger Holm

Carsten Michelsen

Niels Thomsen

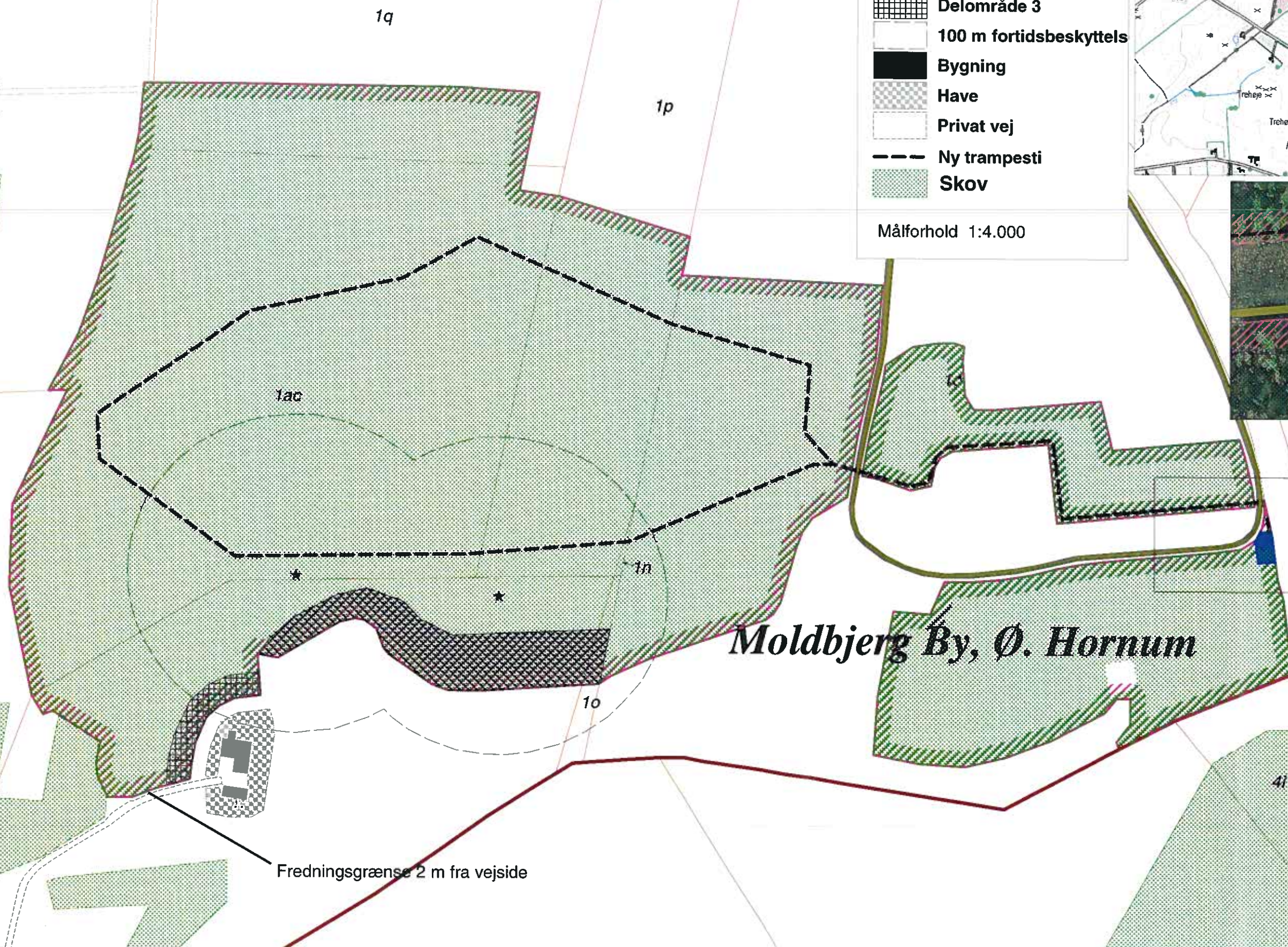
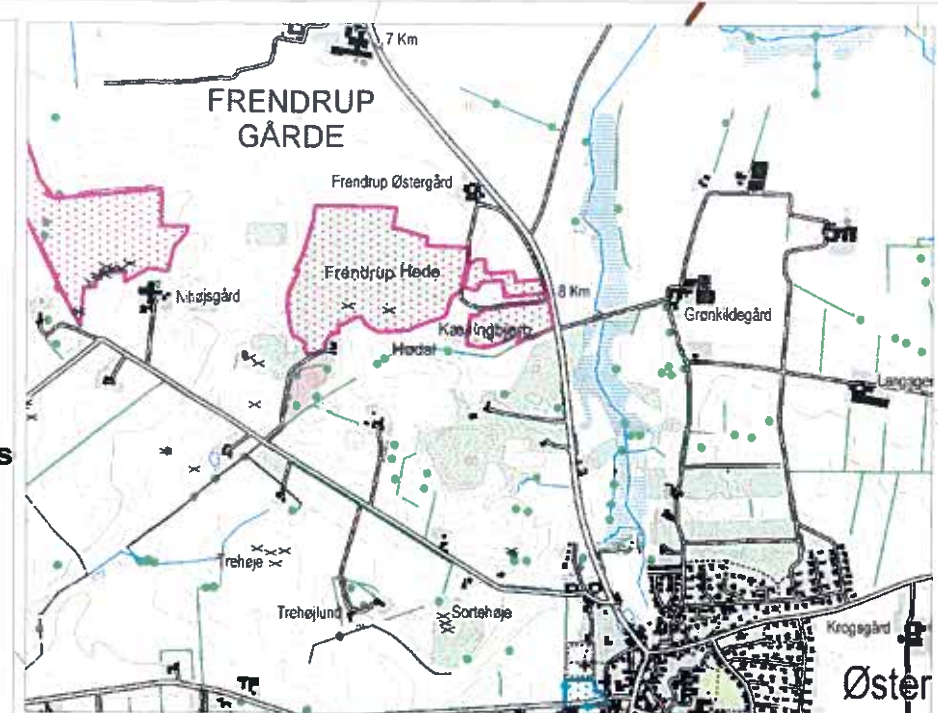
Fredning af Frendrup skov

Arealer i Moldbjerg By, Ø. Hornum, Rebild Kommune
Fredningsnævnets afgørelse af 21/09/2009 (Fs 34/2007)

Signaturforklaring

- ★ Fredet fortidsminde
- Fredningsgrænse
- P-plads
- Ridebane
- Delområde 2
- Delområde 3
- 100 m fortidsbeskyttelse
- Bygning
- Have
- Privat vej
- Ny trampesti
- Skov

Målforshold 1:4.000

Fredningsgrænse 2 m fra vejside

MILJØMINISTERIET

Miljøcenter Aalborg

Kort- og Matrikelstyrelsen ©

NS/sep-09

N O R D J Y L L A N D S A M T

Amtsgården

Niels Bohrs Vej 30

Postboks 8300 9220 Aalborg Øst

Telefon 9635 1000 - Telefax 9635 1470

Til lodsejerne

Teknik og Miljø**Naturkontoret**

E-mail nja@nja.dk

Den 7.11.2006

Ref. JJE/DL

Jnr. 8-70-52-1-845-0002-06

Forbud mod ændring af tilstand af skov på Frendruphede

Under screening af et projekt for rydning og opdyrkning af skovareal på ejendommen Nibevej 213, 9240 Nibe har Nordjyllands Amt foranlediget en nøjere undersøgelse af naturtilstanden i skoven beliggende på matr. nre, 1ac, 1p, 1 q og 1r Moldbjerg by, Ø. Hornum i Støvring kommune. Skoven er gennemgået og vurderet i forhold til plantevæksten, herunder svampe, mosser og lav. Der henvises til vedlagte artslisters og beskrivelser af tilstanden.

Skovarealet på matr. nre, 1ac, 1p, 1 q og 1r er konstateret at rumme en bemærkelsesværdig artsrigdom af især svampe og lav knyttet til skovens træer og betinget af den nuværende anvendelse af skovarealet. Samme artsrigdom vurderes umiddelbart at forekomme på tilstødende skovarealer på naboejendomme, matr.nre 1f, 1g, 1o og 1c Moldbjerg by. Skovarealerne er ikke omfattet af fredskovpligt eller beskyttet af naturbeskyttelsesloven. Amtet agter derfor at rejse fredningssag for sikring af skovarealernes naturkvalitet.

For at sikre træerne mod hugst og mod nogen form for menneskeskabt ændring af den eksisterende tilstand, har amtets udvalg for teknik og miljø den 7. november 2006 besluttet, at nedlægge et foreløbigt forbud i medfør af Naturbeskyttelseslovens § 34.

Forbudet har følgende ordlyd:

På de på vedlagte luftfoto viste skovarealer må der ikke ske nogen form for:

- fældning, beskæring eller fjernelse af træer og buske
- oprydning af væltede træer og fjernelse af dødt ved
- gravning og jordbehandling
- plantning og udsåning
- gødskning og anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler
- anden beskadigelse eller fjernelse af plantevækst
- hegning og afgræsning

SNS-121-00295
1

Forbudet vil blive offentligt bekendtgjort 9. november 2006 i Nordjyske Stiftstidende og er gældende fra dette tidspunkt. Forbudet vil blive tinglyst på ejendommene.

Lovgivning

Efter naturbeskyttelseslovens § 34 kan amtsrådet nedlægge forbud mod anvendelse af en ejendom eller mod, at der retligt eller faktisk etableres forhold, som strider mod en påtænkt fredning.

Forbudet skal meddeles de berørte ejere og tinglyses på de pågældende ejendomme, og der skal foretages offentlig bekendtgørelse herom.

Forbudet gælder fra offentliggørelsen heraf, og indtil der er foretaget offentlig bekendtgørelse af et forslag til fredning, dog længst i et år.

Af hensyn til sikring af formålet med en fredning, har amtet fundet det nødvendigt at undlade at foretage partshøring og at undlade at orientere efter persondataloven.

./.
Amtets udstedelse af et midlertidigt forbud efter naturbeskyttelseslovens § 34 kan inden 4 uger ankes efter reglerne i vedlagte klagevejledning. En eventuel klage sendes til Nordjyllands Amt. Klage videresendes til naturklagenævnet. Forbudet er gældende selv om afgørelsen påklages.

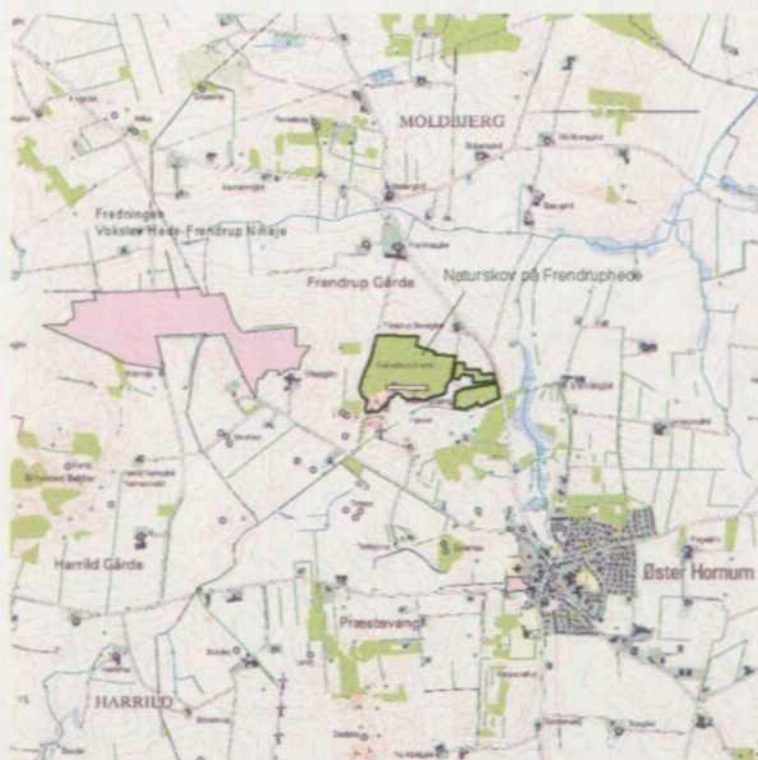
Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter at forbudet er bekendtgjort.

Venlig hilsen

Jes Lunde
direktør

Kopi med bilag til:

Hobro-Aalborg landboforening, att. Mikael Kirkhoff Pedersen, mkp@agriworld.dk
Støvring Kommune, raadhus@stoevring.dk
Skov- og Naturstyrelsen, sns@sns.dk
Buderupholm Statsskovdistrikt, d30@sns.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Samrådet, thorkild.kjeldsen@mail.tele.dk
Nepenthes, jk@visent.dk
Dansk Botanisk Forening v/Mette Kirkebjerg Due – mette.due@gmail.com
DOF-Nordjylland, fugle@dofnord.dk
DOF- Hovedkontoret, natur@dof.dk
Aalborg Historiske Museum, esr-kultur@aalborg.dk

Frendruphede
Naturskovsarealer omfattet af
NBL § 34-forbud

0 200 400 Meters

Frendruphede
Naturskov omfattet af NBL § 34-forbud
indrammet med rød streg

 Matrikelkort

0 50 100 Meters

luftfoto 2004

Naturskogsarealer på Frendruphede

Administrative oplysninger:

Beliggenhed: Matr.nre. 1ac, 1c, 1f, 1g, 1o, 1p, 1q og 1r Moldbjerg by, Ø. Hornum i Støvring kommune.

Samlet skovareal på matriklerne er ca. 22,5 ha. Se kort- og luftfotobilag.

Ejerfortegnelse:

Johannes Hendrikus Maria Gunneman, Nibevej 213, 9240 Nibe
(matr. nre 1ac, 1p, 1q og 1r, i alt 12,1 ha)

Mona Christiansen, Nibevej 209, 9240 Nibe (matr. nr 1c, i alt 7,5 ha)

Alice Nielsen, Nihøjevej 30, 9530 Støvring (matr. nre 1f og 1o, i alt 2,6 ha)

Olav Nielsen, Nihøjevej 34, 9530 Støvring (matr. nr. 1g, i alt 0,3 ha)

Skovarealerne er ikke omfattet af fredskovpligt.

Ca. 0,7 ha af matr. nre 1ac, 1f og 1p er omfattet af frivillig fredning, tinglyst 1960. Fredningen er til hinder for opdyrkning, men ikke rydning af trævækst.

Skovarealerne er ikke omfattet naturbeskyttelseslovens § 3. Dog er uafklaret om ca. 0,3 ha beliggende på matr. nr. 1f er så lysåbent, at det kan karakteriseres som tilgroet, men stadig § 3-beskyttet hede eller overdrev. Det pågældende areal er optaget i amtets vejledende § 3-registrering som beskyttet hede.

Mindre dele af skovarealet ligger indenfor 100 m beskyttelseszone omkring to gravhøje i skel mellem matr. nre 1f og 1ac/1p. Efter naturbeskyttelseslovens § 18 er tilstandsændringer i beskyttelseszonen ikke tilladt. Beskyttelsen er til hinder for f.eks. terrænregulering, men ikke fældning af skov.

Forhold til regionplan og anden lovgivning

Skovarealet ligger i område der i regionplan 2005 er udpeget som naturområde og værdifuldt kulturmiljø. Sidstnævnte som sammenhængende med Vokslev Hede og Frendrup Nihøje med mange gravhøje, jernalderboplads, agersystemer og vejspor.

Et aktuelt projekt for rydning og opdyrkning af 11-12 ha skovareal på matr. nre 1ac, 1p, 1q og 1r Moldbjerg by (ejendommen Nibevej 213) skal efter samlebekendtgørelsen (nr. 428 af 2.juni 1999) screenes for eventuel VVM-pligt. Sagsbehandling pågår.

Efter skovlovens § 25 kan Skov- og Naturstyrelsen efter registrering indgå aftale med ejere om sikring af drift der understøtter og fremmer biologisk mangfoldighed. For skovarealerne på Frendruphede har Buderupholm Statsskovdistrikt oplyst, at der ikke er indgået nogen aftaler.

I forhold til interesser efter museumsloven har Aalborg Historiske Museum oplyst, at eventuel rydning af arealet på matr. nre 1ac, 1p, 1q og 1r Moldbjerg by skal foregå i samråd med museet, da det vil foregå i et kritisk område med arkæologiske fund på nærliggende arealer og da arealet næppe har været dyrket med traktorplow.

Karakteristik og beskyttelsesinteresser

Området omkring Frendruphede er kuperet moræne og randmoræneområde med store højder og overgang til andre landskabsformer. Der er storslåede udsigter fra højene ved Frendrup Nihøje, op til 103 m o.h.

Frendruphede henligger i dag altovervejende som naturskov efter tilgroning af kuperede hedearealer over en periode på skønsmæssigt op til 75 år. Enkelte mindre delarealer rummer nåletræs-plantninger, hvoraf en del væltede i januarstormen 2005. Der er meget få rester af den tidligere naturtype, hede. Naturskoven domineres af løvtræer, væsentligst Bævre-Asp med varierende islæt af andre løvtræer, især Stilk-Eg og Alm Røn. Naturskoven bærer ikke præg af forstlige aktiviteter de seneste årtier. Skoven rummer derved mange udgåede og væltede træer samt dødt ved i forskellige nedbrydningsstadier.

Ved undersøgelse i efteråret 2006 er konstateret, at naturskoven på matr. nre 1ac, 1p og 1q rummer en bemærkelsesværdig svampeflora knyttet til dødt ved, især Bævre-Asp. Der er bl.a. forekomst af rødlistearten Stor Skønpig (*Steccherinum robustius*), med kun tre registrerede forekomster i Danmark. Desuden forekommer sjældne arter som Sommer-Østershat, en poppel-tilknyttet varietet af Ægte Ridderhat samt Ræve-Spejlsporesvamp. Sidstnævnte anses for at være indikator for værdifuld Bævre-Aspeskov.

Ved en 1-dags besigtigelse medio oktober er registreret i alt 109 arter af svampe i naturskoven på matr. nre 1ac, 1p og 1q. Da skoven stedvist er ret ufremkommelig og årstiden ikke er optimal for undersøgelse af alle svampegrupper, skønnes skoven at rumme endnu mere artsrig svampeflora.

Svampefloraen vurderes tillige at kunne blive endnu rigere i takt med at især forrige års stormfald af især Bævre-Asp får jordkontakt. Skoven vurderes bl.a. at kunne blive en landets vigtigste for træboende svampe på Bævre-Asp.

Med sin historie som tilgroet hede antages naturskoven på matr. nre 1ac, 1p og 1q, at rumme en jordbund, der stort set ikke har været omlagt eller i øvrigt væsentligt forstyrret af tidligere dyrkning eller næringsstofftilførsel. Det kan være en del af forklaringen på den bemærkelsesværdigt rige svampeflora.

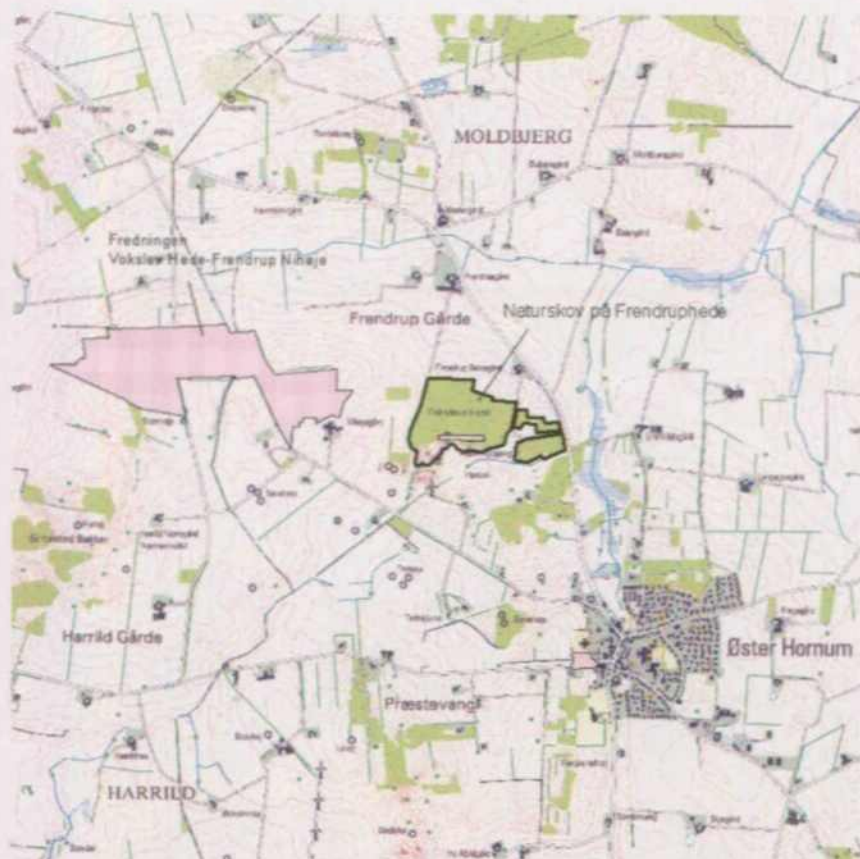
Floraen er også konstateret at rumme en rødlistet lav. Det er *Porina Leptalea* (Rødfrugtet Porina), der er hidtil eneste registrerede forekomst i Nordjylland.

Skoven rummer i øvrigt en flora og fauna af arter knyttet til yngre skov samt i mindre omfang hede og overdrev. Konstateret plantevækst fremgår af bilag 1-3.

Det er ikke fastslået hvorvidt skovens dyreliv rummer ualmindelige eller særligt beskyttelseskrævende arter, herunder arter optaget på habitatdirektivets bilagslister.

Skovarealerne på tilstødende ejendomme, matr. nre 1c, 1f, 1g og 1o Moldbjerg by vurderes i kraft af sammenlignelig historie og trævækst at have lignende naturskovskvalitet. Plantevæksten på skovarealerne her er endnu ikke nærmere undersøgt.

Med beliggenhed på bakkedraget ved Frendrup Nihøje og Vokslev Hede og fravær af nyere dyrkningshistorie anser Aalborg Historiske Museum skovarealet på Frendruphede for at være et arkæologisk interesseområde. Nærområdet rummer således gravhøje, jernalderlandsby, agersystemer og vejspor.

Frendruphede

Naturskovsarealer omfattet af
NBL § 34-forbud

0 200 400 Meters

Frendruphede

Afgrænsning af skovarealer omfattet
af NBL § 34-forbud om ændring af
tilstand (rød indramning)

Luftfoto 2004

0 100 200 Meters

Frendruphedeskoven, underinddeling af skoven på matr. nre 1ac, 1p og 1q, til brug for botaniske undersøgelser.

Bilag 1: Svampeundersøgelse 16.10.2006 (Jan Vesterholt)

Frendruphede skov

Skoven blev besøgt 16.10.2006, og skovarealerne på matr. nr. 1ca, 1p og 1q blev gennemgået med et tidsforbrug på ialt 7 timer. På grund af lokalitetens størrelse og stedvise ufremkommelighed, og de mange døde stammer, kan registreringen kun opfattes som en stikprøve. Tidspunktet for besøget er hensigtsmæssigt for flertallet træboende svampe, men ikke optimalt for mykorrhizadannere (så som rørhatte, skørhatte, mælkehatte, slørhatte, etc.) der typisk findes tidligere på året.

Fordi skoven er urørt så længe, har den opnået et naturskovspræg som man sjældent ser i Danmark. Det er især karakteristisk for skoven at der er mange væltede stammer af bævreasp. Dette gælder i næsten alle delområder, men der er især mange store stammer i delområde 2. Disse aspestammer har allerede nu en bemærkelsesværdig artsrigdom af tilknyttede svampearter, især poresvampe og barksvampe.

Der blev registreret 109 arter ved besøget. Den overvejende del af de jordboende svampe er almindeligheder, med der er flere fund af sjældne eller halvsjældne arter på dødt ved.

Der blev fundet én rødlistet art, stor skønpig, der hidtil kun er fundet tre gange i landet, senest i 1986 i Maltrup Skov på Lolland. Den har status som moderat truet (EN). Den er ikke tidligere set i Jylland og er rødlistet som forsvundet i Slesvig-Holsten siden 1973. I perioden fra 1885 til 1995 er den fundet et antal gange på to lokaliteter på Sjælland, Jægersborg Dyrehave og Korsør Skov. I Fredruphededskoven blev den fundet i delområde 8 på en rådden, liggende stamme af uidentificeret løvtræ. Dens foretrukne vært i Europa er elm.

Stor skønpig (*Steccherinum robustius*), Fredruphede, 16.10.2006

Skoven rummer også andre sjældne svampe. Der blev således set adskillige aspe med den sjældne ræve-spejlporesvamp der er specifikt knyttet til bævreasp, og i hvert fald to aspe med den sjældne sommer-østershat. Ræve-spejlporesvamp har længe været rødlistet, men blev fjernet fra rødlisten ved den seneste revision. Den anses dog fortsat for at være en god indikator for værdifulde forekomster af bævreasp, især når den forekommer så talrigt som her. Blandt de mere sjældne svampe kan også nævnes den poppel-tilknyttede varietet af ægte ridderhat, *Tricholoma equestre* var. *populinum*.

At der „kun“ blev fundet en rødlistet svampeart ved besøget, skyldes nok især at de store stammer endnu har ligget i relativt kort tid, og at mange af dem endnu ikke har fuld jordkontakt. De er derfor relativt tørre og stadig på et tidligt stadium af deres nedbrydningsforløb. Hvis stammerne får lov til at ligge urørt, vil lokaliteten i løbet af få år kunne udvikle sig til at blive en meget værdifuld naturskov og sandsynligvis en af de vigtigste lokaliteter i Danmark for træboende svampe på bævreasp.

Eventuelle yderligere undersøgelser af lokaliteten kan med fordel koncentrere sig om forekomster af dødt ved, især af bævreasp i delområde 2, men også i delområde 4, 7 og 8.

Frendruphede skov, artsliste d. 16.10.2006 (109 arter)

<u>Sæksvampe (5)</u>			delområde
Ascocoryne cylichnicum	stor sejskive	på bævreasp	4
Hymenoscyphus caudatus		på løvtræ	8
Phaeohelotium geogenum		på bævreasp	4
Scutellinia scutellata	frynset skjoldbæger	på bævreasp	4
Xylaria hypoxylon	grenet stødsvamp	på løvtræ	m.alm.
<u>Bævresvampe (2)</u>			
Calocera cornea	liden guldgaffel	på løvtræ	8
Tremella mesenterica	gul bævresvamp	på løvtræ	8
<u>Barksvampe og poresvampe (34)</u>			
Basidioradulum radula	grovtandet kalkskind	på bævreasp	hist og her
Bjerkandera adusta	sveden sodporesvamp	på løvtræ	5
Bjerkandera fumosa	grågul sodporesvamp	på løvtræ	8
Chondrosterum purpureum	purpur-lædersvamp	på bævreasp	alm.
Daedaleopsis confragosa	rødmende læderporesvamp	på løvtræ	hist og her
Datronia mollis	blød begporesvamp	på løvtræ	5
Fomes fomentarius	tøndersvamp	på bævreasp	hist og her
Fomitopsis pinicola	randbæltet hovporesvamp	på bævreasp, gran	1,2,4
Ganoderma lipsiense	flad lakporesvamp	på bævreasp	m.alm.
Hapalopilus rutilans	rødlig okkerporesvamp	på løvtræ	7,8
Heterobasidion annosum	rodfordærver	på løv- og nåletræ	alm.
Hymenochaete tabacina	tobaksbrun ruslædersvamp	på pil	8
Hyphoderma roseocreum		på bævreasp	4
Hyphodontia radula		på løvtræ	1
Hyphodontia sambuci	hyldehinde	på hylde	1
Hypochnicium bombycinum		på bævreasp	2
Hypochnicium subrigescens		på bævreasp	2
Inonotus rheades	ræve-ildporesvamp	på bævreasp	2,4,8
Peniophora polygonia		på bævreasp	4
Phaeolus schweinitzii	brunporesvamp	på gran	2
Phlebia radiata	stråle-åresvamp	på eg	7
Polyporus varius	foranderlig stilkporesvamp	på bævreasp	m.alm.
Postia alni	blegblå kødporesvamp	på løvtræ	2
Postia caesia	blålig kødporesvamp	på gran	hist og her
Postia tephroleuca	mælkehvid kødporesvamp	på løvtræ	2
Scopuloides rimosa		på bævreasp	4,8
Steccherinum fimbriatum	trådet skønpig	på bævreasp	2
Steccherinum nitidum		på bævreasp	4
Steccherinum robustius	stor skønpig	på løvtræ	8 EN
Stereum rugosum	rynket lædersvamp	på løvtræ	7
Trametes hirsuta	håret læderporesvamp	på bævreasp	alm.

Trametes ochracea	bæltet læderporesvamp	på bævreasp	alm.
Trechispora farinacea	vatpig	på bævreasp	2
Trichaptum abietunum	alm. violporesvamp	på fyr	5
Vuilleminia comedens	alm. barksprænger	på eg	1

Rørhatte (1)

Boletus badius	brunstokket rørhat	under gran	2
----------------	--------------------	------------	---

Lamelsvampe (i bred forstand) (57)

Clitocybe ditopus	mel-tragthat	i blandskov	7
Clitocybe fragrans	velugtende tragthat	i løvskov	8
Clitocybe nebularis	tåge-tragthat	i løvskov	1,8
Clitocybe odora	anis-tragthat	i blandskov	5
Clitopilus hobsonii	skæv melhat	på bævreasp	2
Coprinus micaceus	glimmer-blækhat	på/ved løvtræ	m.alm.
Cortinarius anomalus	gulfnugget slørhat	i løvskov	7
Cortinarius casimiri		i løvskov	8
Cortinarius croceus	gulbladet slørhat	i løvskov	7
Cortinarius delibutus	gul slørhat	under bævreasp	4
Cortinarius flexipes	pelargonie-slørhat	i løvskov	8
Crepidotus cesatii	alm. muslingesvamp	på løvtræ	hist og her
Crepidotus mollis	blød muslingesvamp	på bævreasp	2
Cystoderma amianthinum	okkergul grynhhat	i blandskov	5
Entoloma caccabus		i mos i blandskov	2
Entoloma conferendum	stjernesporet rødblad	i løvskov	hist og her
Entoloma sordidulum	smudsig rødblad	i løvskov	8
Galerina marginata	randbæltet hjelmhat	på løvtræ	hist og her
Galerina vittiformis	dunstokket hjelmhat	i løvskov	8
Gymnopus confluens	knippe-fladhat	i løvskov	hist og her
Gymnopus dryophilus	løv-fladhat	i løvskov	8
Gymnopus peronatus	bestøvlet fladhat	i løvskov	hist og her
Hebeloma helodes	rank tåreblad	under bævreasp	7
Hygrophorus pustulatus	mørkprikket sneglehat	under gran	7
Inocybe cincinnata	lillabladet trævlhat	i løvskov	8
Inocybe geophylla	alm. trævlhat	i løvskov	8
Laccaria laccata	rød ametysthat	i løvskov	hist og her
Megacollybia platyphylla	bredbladet væbnerhat	i løvskov	hist og her
Merismodes anomalus	alm. læderskål	på bævreasp	2
Mycena adscendens	pudret huesvamp	på løvtræ	8
Mycena citrinomarginata	gulægget huesvamp	i blandskov	8
Mycena filopes	jod-huesvamp	i blandskov	7
Mycena epipterygia	gulstokket huesvamp	i løvskov	8
Mycena galericulata	toppet huesvamp	på løvtræ	hist og her
Mycena galopus	hvidmælket huesvamp	i løvskov	8
Mycena leucogala		i blandskov	2
Mycena metata	rødlig huesvamp	i blandskov	2
Mycena pura	skær huesvamp	i løvskov	alm.
Mycena rubromarginata	rødægget huesvamp	på nåletræ	8

<i>Mycena sanguinolenta</i>	rødmælket huesvamp	i løvskov	alm.
<i>Mycena vitilis</i>	blankstokket huesvamp	i løvskov	2
<i>Pholiota flammans</i>	flamme-skælhat	på gran	hist og her
<i>Pholiota mutabilis</i>	foranderlig skælhat	på løvtræ	7
<i>Pholiota squarrosa</i>	krumskællet skælhat	på bævreasp, gran	alm.
<i>Pleurotus dryinus</i>	korkagtig østershat	på bævreasp	2,4
<i>Pleurotus pulmonarius</i>	sommer-østershat	på bævreasp	2,7
<i>Pluteus cervius</i>	sodfarvet skærmhat	på løvtræ	hist og her
<i>Psathyrella artemisiae</i>	alm. mørkhat	i løvskov	7
<i>Psathyrella candolleana</i>	Candolles mørkhat	på løvtræ	alm.
<i>Psathyrella fusca</i>		i løvskov	7
<i>Psathyrella piluliformis</i>	lysstokket mørkhat	på løvtræ	7
<i>Rhodocollybia asema</i>	horngrå fladhat	i løvskov	hist og her
<i>Schizophyllum commune</i>	kløvblad	på bævreasp	2
<i>Strobilurus esculentus</i>	gran-koglehat	på grankogler	8
<i>Stropharia aeruginosa</i>	spanskgrøn bredblad	i blandskov	1
<i>Tricholoma equestre</i> var <i>populinum</i>		under bævreasp	5
<i>Tubaria conspersa</i>	bleg fnughat	i løvskov	m.alm.

Skør- og mælkehatte (3)

<i>Lactarius quietus</i>	ege-mælkehat	under eg	alm.
<i>Lactarius tabidus</i>	rynket mælkehat	i blandskov	alm.
<i>Russula ochroleuca</i>	okkergul skørhat	i løvskov	alm.

Bugsvampe (3)

<i>Lycoperdon perlatum</i>	krystal-støvbold	i løvskov	hist og her
<i>Phallus impudicus</i>	alm. stinksvamp	i blandskov	hist og her
<i>Scleroderma citrinum</i>	alm. bruskbold	i løvskov	8

Svampedyr (3) – bestemt af Jens Mårbjerg

<i>Trichia persimilis</i>		på løvtræ	
<i>Trichia scabra</i>	tæppe-hårbold	på løvtræ	
<i>Trichia varia</i>	foranderlig hårbold	på løvtræ	

Algevampe (1)

<i>Spinellus fusiger</i>	huenål	på løv-fladhat	7
--------------------------	--------	----------------	---

Bilag 2: Lav- og mosflora, 25.10.2006 (Roar Poulsen og Lise Frederiksen)

Lav- og mosfloraen i Frendruphede Skov er undersøgt ved en 5 timers besigtigelse, væsentligst i delområde 7. Dette delområde rummer skovens ældste trævækst, bl.a. spredte ca. 75 år gamle ege.

Lavfloraen: På stammerne i delområde 7 er der i alt fundet 30-40 arter af lav. De fleste er almindelige arter, men på en af de ældste af egene blev der fundet enkelte sjældne arter, bl.a. den rødlistede lav *Porina leptalea* (Rødfrugtet Porina), som på den seneste rødliste 1997 er kategoriseret som Sårbar (V), og som i Danmark hidtil kun har været angivet for Nordvestjylland, Vestjylland og Sønderjylland. Fundet i Frendruphede Skov er således første angivelse fra Nordjylland. I den seneste tjekliste over Danmarks laver angives artens voksested at være gammel naturskov.

Mosfloraen: Skoven rummer en artsrig flora af almindelige skovmosser.

Generelt: Det vurderes at skoven på sigt vil kunne udvikle sig til en god lav- og moslokalitet i kraft af skovens naturskovspræg med forskelligt aldrende træer, mange forskellige træarter, både liggende og stående dødt ved, mange rodvæltre med bar jord til følge mv.

Bilag 3: Karplanteflora, 22.9.2006 (John Mønsted Jensen).

På en 1-dages besigtigelse er konstateret forekomst af 82 arter af karplanter, almindelige og karakteristiske for skov og hede. Tilstedeværende hede- og overdrevsplanter udgør de sparsomme rester af den tidligere naturtype, hede og/eller stedvist overdrev. Bortset fra et par mindre granplantninger der nu er væltede, domineres skoven af selvgroede, hjemmehørende arter af træer og buske. Skoven bærer kun i meget beskedent omfang præg af forstlig udnyttelse. Mindre dele har tilsyneladende været stævnet for omtrent 30 år siden. Plantevæksten har derfor været overladt til fri succesion (udvikling) med gradvis fortrængning af plantavækst karakteristisk for hede og indvandring af plantevækst karakteristisk for naturskov. På besigtigelsen blev registreret nedenstående karplanter. Listen omfatter ikke rødlistede arter.

Ahorn	Bølget Bunke	Hindbær
Alm. Gedeblad	Bredbladet Mangeløv	Høgeurt sp.
Alm. Gyldenris	Drue-Hyld	Hunde-Viol
Alm. Hundegræs	Dueurt sp.	Hvid Anemone
Alm. Hvene	Dunet Gedeblad	Hvid Okseøj
Alm. Hyld	Dværgmispel sp.	Hvid-Gran
Alm. Kongepen	Engelsød	Kær-Tidsel
Alm. Rapgræs	Engriflet Hvidtjørn	Kanadisk Gyldenris
Alm. Røn	Eng-Rottehale	Krybende Hestegræs
Alm. Syre	Feber-Nellikerod	Kvalkved
Bævre-Asp	Femradet Ulvefod	Læge-Ærenpris
Berberis	Fugle-Kirsebær	Lancet-Vejbred
Bjerg-Fyr	Gederams	Liden Klokke
Bjerg-Rørhvene	Glansbladet Hæg	Liguster
Blåbær	Hanekro sp.	Lund-Rapgræs
Blåtop	Håret Frytle	Mælkebøtte sp.
Bøg	Hedelyng	Majblomst

Mangeløv sp.
Mark-Frytle
Mirabel
Mose-Bunke
Normanns-Gran
Pebertræ
Pengebladet Fredløs
Pille-Star
Prikbladet Perikon
Rød Svingel
Rød-Gran

Selje-Pil
Selje-Røn
Sitka-Gran
Skov-Æble
Skov-Fyr
Skov-Salat
Skovstjerne
Skvalderkål
Slåen
Solbær
Stikkelsbær

Stilk-Eg
Stor Nælde
Storbladet Elm
Stor-Konval
Stortoppet Hvene
Tveskægget Ærenpris
Tyttebær
Vikke sp.
Viol sp.

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning